

MATERIALE TIL SPØRSMÅLET OM STALIN

MATERIALE TIL SPØRSMÅLET OM STALIN

**NY OG BEARBEIDET UTGAVE, OSLO 1970.
UTGITT AV SOSIALISTISK OPPLYSNINGSRÅD.**

Stalin sto som leder for Sovjetunionen og for verdens kommunistiske bevegelse i 30 år, og leda i denne tida mange store og viktige kamper, helt fra 1917, da han inntok en sentral stilling. Etter Lenins død førte han fram ei riktig linje i alle viktige spørsmål overfor Trotskij, Bukharin og andre. Han leda den sosialistiske industrialiseringa og kollektiviseringa av landbruket og la dermed bl. a. grunnlaget for seieren over fascismen. Overfor de revolusjonære bevegelsene i andre land inntok han en ekte proletarisk internasjonalistisk holdning. På den måten vant han folkets og partiets tillit.

Samtidig gjorde Stalin feil som ble av særlig stor betydning og fikk særlig vidtrekkende konsekvenser som resultat av den viktige stillinga Stalin inntok i det første forsøk historien kjenner på å bygge opp et sosialistisk samfunn. Revisjonistenes maktovertagelse i Sovjet var ingen naturkatastrofe, men grodde fram av enkelte feil som ble gjort av Stalin og partiet. Noen av disse feilene var, i en situasjon der en ikke hadde noen historiske erfaringer å bygge på, ikke til å unngå, andre kunne vært unngått. Dette er feil vi må studere, for, som Formann Mao sier: »Historiske erfaringer fortjener oppmerksomhet».

Stalin er den av arbeiderklassens store ledere som er blitt gjenstand for de groveste bakvaskelser og den mest hatske løgnpropaganda fra borgerskapets side. Borgerskapet forsøker å framstille Stalin som en demon, en stormannsgal tyrann og en despot. I sine forsøk på å sverte Stalin viker de ikke engang tilbake for å sidestille ham med sitt eget produkt, Hitler. Denne hardnakkede og omfattende propagandaen fra borgerskapets side har ført til at mange oppriktige folk, ja til og med ærlige arbeidere, har godtatt det forvrengte bildet av Stalin.

I ei tid da de revolusjonære kreftene igjen er på frammarsj, kan det synes uviktig å ta opp spørsmålet om Stalin. Andre saker står fram som viktigere. Når vi skal forene oss med arbeiderklassen og folket og lede dem i konkrete kamper, når vi skal vinne massenes tillit, hvorfor skal vi da støte dem fra oss ved å ta opp spørsmålet om Stalin, som borgerskapet har forvrengt til et umenneske i mange folks øyne?

Dette er en feilaktig innstilling. For det første viser det en manglende forståelse for teoriens betydning. De erfaringer Stalin gjorde gjennom mer enn femti års aktiv klassekamp har han sammenfatta i sine teoretiske verker. Dette er historiske erfaringer vi har bruk for og må studere.

Stalins bidrag til marxismen-leninismen er særlig viktige for oss fordi han er den eneste av dem vi gir æren for å ha utviklet vår teori som behandler emner som er av spesiell interesse for oss. Således er Stalin den eneste av marxismen-leninismens store teoretikere som har direkte erfaringer fra fagforeningsarbeid.

Formann Mao lærer oss at uten å beherske den revolusjonære teorien kan vi ikke oppnå noe som helst. Derfor er det nødvendig for å ta opp spørsmålet om Stalin.

For det andre: Den revolusjonære bevegelsen vinner ikke bare fram i styrke, den stiller seg også på kommunismens grunn, på marxismen-leninismen-Mao Tsetungs tenknings grunn. Er det slik at lederen for verdens kommunistiske bevegelse i 30 år var en despot? Er det slik at en av dem vi framfor noen annen gir æren for å ha utforma vår teori, arbeiderklassens ideologi, var en fiende av folket, et umenneske? På et spørsmål som dette, der borgerlige synspunkter er framherskende i breie lag av folket, er det viktig for oss kommunister å ta kampen opp. Vi må ha tillit i folket, derfor må vi være i stand til å forklare for folket sannheten om dette spørsmålet. Det er viktig for oss å vise at lederen for den kommunistiske bevegelsen gjennom 30 år ikke var noen demon, ikke noe umenneske, men en stor revolusjonær og en framragende fører for arbeiderklassen.

Av disse grunner legger vi her fram materialet til spørsmålet om Stalin. Det utgjør ingen fullstendig eller allsidig behandling av spørsmålet og er på ingen måte det siste ord i diskusjonen.

Annen utgave av *Materialet til spørsmålet om Stalin* er en del forandra i forhold til den forrige. Denne utgaven inneholder artikler om utrenskningene, ikke-angrepspakten Sovjet-Tyskland, Krustsjovs brudd med Stalins politikk, Warszawa-opprøret og to artikler fra Klassekampen om Stalins ideologiske kamper og kollektiveringa. Dessuten er naturligvis KKP's syn på spørsmålet om Stalin med, og til slutt har vi tatt med to artikler av Stalin for å vise hans egenskaper som marxist-leninistisk teoretiker.

Det materialet som presenteres er som nevnt ikke fullstendig. Derfor er dette heftet forsynt med en litteraturliste over verker om og av Stalin som er tilgjengelig. Vi vil her spesielt peke på at Stalins »Den historiske og dialektiske materialisme« nå foreligger på norsk i en ny og forbedra utgave. Utgaven har også med Bo Gustafssons etterord til den svenske utgaven, ei sak som ellers naturlig ville hørt hjemme her og som naturlig bør inkluderes i dette materialet når det leses.

Oslo, oktober 1970.

TIL SPØRSMÅLET OM STALIN

Spørsmålet om Stalin er av verdensomfattende betydning. Det har skapt diskusjon blant alle klasser i alle land, det er fremdeles et emne som diskuteres mye, et emne der de forskjellige klassene og deres politiske partier og grupper inntar forskjellige holdninger. Det er lite sannsynlig at man kan komme fram til noen endelig konklusjon på dette spørsmålet i vårt århundre. Men det er i praksis enighet i flertallet av den internasjonale arbeiderklassen og blant de revolusjonære folkene, som tar avstand fra den totale forkastinga av Stalin og mer og mer hyller hans minne. Dette er også riktig når det gjelder Sovjetunionen. Vår polemikk med lederne i SUKP er en polemikk med en del av folket. Vi håper å overbevise dem for å fremme den revolusjonære saka. Dette er vår hensikt med å skrive denne artikkelen.

KKP har alltid framholdt at Krustsjov tok feil da han fullstendig fordømte kamerat Stalin under påskudd av å »bekjempe persondyrkinga» og at han hadde andre motiver for å gjøre det.

KKP's sentralkomite påpekte i sitt brev av 14. juni at »bekjempelsen av persondyrkinga» krenker hele Lenins lære om det innbyrdes forholdet mellom ledere, parti, klasse og masser, og undertrykker kommunismens prinsipp om demokratisk sentralisme.

Det åpne brevet fra SUKP's sentralkomite unnlater å gi noe svar på våre prinsipielle argumenter, men stempler bare de kinesiske kommunistene som »forsvarer av persondyrkinga og spredere av Stalins feilaktige ideer».

Da han bekjemper mensjeviken, sa Lenin: »Å ikke svare på motstanderens prinsipielle argumenter og tilskrive ham utelukkende 'sinnsbevegelse' — dette betyr ikke å debattere, men å skjelle ut.» Den holdningen som SUKP's sentralkomite viser i dette åpne brevet, er nøyaktig lik mensjevikenes.

Sjøl om det åpne brevet henfaller til utskjelling i stedet for diskusjon, foretrekker vi for vår del å svare på det med prinsipielle argumenter og en stor mengde fakta.

Det store Sovjetunionen var den første staten under proletariatets diktatur. I begynnelsen var partiets og regjeringas fremste leder i denne staten Lenin. Etter Lenins død var det Stalin.

Etter Lenins død ble Stalin ikke bare leder av partiet og regjeringa i Sovjetunionen, men også den anerkjente leder for den internasjonale kommunistiske bevegelsen.

Det er bare 46 år siden den første sosialistiske staten ble oppretta gjennom Oktoberrevolusjonen. I nesten tretti av disse åra var Stalin den fremste lederen for denne staten. Enten det gjelder historia til proletariatets diktatur eller til den internasjonale kommunistiske bevegelsen, inntar Stalins virksomhet en ytterst viktig plass.

Kinas Kommunistiske Parti har bestandig hevda at spørsmålet om hvordan man skal vurdere Stalin og hvilken holdning man skal innta til han, ikke bare er et spørsmål om å prise Stalin selv; det som er mere viktig, er at det er et spørsmål om hvordan man skal oppsummere de historiske erfaringene av proletariatets diktatur og den internasjonale kommunistiske bevegelsen siden Lenins død.

På SUKP's 20. kongress fornektet Krustsjov Stalin fullstendig. Han unnlot å rådføre seg med broderpartiene på forhånd hva angår dette prinsipp-spørsmålet som berører hele den internasjonale kommunistiske bevegelsen, og prøvde etterpå å påtvinge dem et *fait accompli*. Hvem som enn prøver å vurdere Stalin annerledes enn SUKP-ledelsen, blir beskyldt for å »forsvare persondyrkinga» og å »blandet seg inn i SUKP's indre anliggender». Men ingen kan benekte den internasjonale betydningen av de historiske erfaringene av proletariatets diktatur, eller det historiske faktum at Stalin var lederen for den internasjonale kommunistiske bevegelsen; følgelig kan ingen benekte at vurderinga av Stalin er et viktig prinsipp-spørsmål som angår hele den internasjonale kommunistiske bevegelsen. På hvilket grunnlag er det så SUKP's ledere forbyr broderpartiene å gjøre en realistisk analyse og vurdering av Stalin? Kinas Kommunistiske Parti har hele tiden hevda at det må foretas en grundig, objektiv og vitenskapelig analyse av Stalins gode og dårlige sider ut fra den historiske materialistiske metode og at historia må legges fram slik den virkelig foregikk, og har satt seg imot den subjektive, grove og totale fornektinga av Stalin utfra den historiske idealismens metode og overlagt fordreining og forandring av historia. Kinas Kommunistiske Parti har urokkelig hevda at Stalin begikk feil, som hadde sine ideologiske såvel som sosiale og historiske røtter. Det er nødvendig å kritisere de feil Stalin virkelig begikk, ikke dem som uten grunn blir tillagt han, og å gjøre det fra et riktig standpunkt og med riktige metoder. Men vi har urokkelig gått imot uriktig kritikk av Stalin, gjort fra et galt standpunkt og med gale metoder.

Stalin bekjempe tsarismen og propagerte marxismen mens Lenin levde, og etter at han ble medlem av sentralkomiteen i Bolsjevikpartiet under Lenins ledelse, tok han del i kampen for å bane vegen for revolusjonen i 1917; etter Oktoberrevolusjonen kjempe han for å forsvare fruktene av den proletariske revolusjonen.

Stalin leda SUKP og sovjetfolket etter Lenins død i en resolutt kamp mot både indre og ytre fiender, og i kampen mot å beskytte og konsolidere den første sosialistiske staten i verden.

Stalin leda SUKP, sovjetfolket og sovjethæren i en hard og bitter kamp for den store seieren i den anti-fascistiske krigen.

Stalin forsvarte og videreutvikla marxismen-leninismen i kampen mot forskjellig slags opportunisme, mot leninismens fiender, trotskistene, sinovjevistene, bukharinistene og andre borgeragenter.

Stalin ga uutslettelige bidrag til den internasjonale kommunistiske bevegelsen i et antall teoretiske skrifter som er udødelige marxist-leninistiske verker.

Stalin leda sovjetpartiet og regjeringa i å følge en utenrikspolitikk som i det store og hele var i overensstemmelse med den proletariske internasjonalisme i å yte stor hjelp til alle folks revolusjonære kamper, inkludert det kinesiske folkets.

Stalin sto i spissen for den historiske tidevannsbølgen og leda kampen, han var en uforsonlig fiende av imperialistene og alle reaksjonære. Stalins virksomhet var bundet intimt sammen med det store SUKP's og det store sovjetfolkets kamp og kan ikke løsrives fra de revolusjonære kampene til hele verdens folk. Stalins liv var livet til en stor marxist-leninist og en stor proletarisk revolusjonær.

Det er sant at mens han utførte fortjenstfulle gjerninger for sovjetfolket og den internasjonale kommunistiske bevegelsen, gjorde Stalin, en stor marxist-leninist og proletarisk revolusjonær, visse feil. Noen var prinsipielle feil som ble begått i løpet av det praktiske arbeidet; noen kunne vært unngått og noen var neppe uunngåelige på et tidspunkt da proletariatets diktatur ikke hadde noen erfaringer å gå etter.

I si tenking avvek Stalin på visse spørsmål fra den dialektiske materialismen og forfalt til metafysikk og subjektivism, og følgelig skilte han seg noen ganger fra virkeligheten og fra massene. I kamper innafor så vel som utafor partiet blanda han ved visse anledninger sammen to typer av motsigelser som er forskjellig av natur, motsigelser mellom oss og fienden og motsigelser innen folket, og han blanda også sammen de forskjellige metodene som trengs for å behandle dem. I det arbeidet med å undertrykke kontra-revolusjonen Stalin leda, ble mange kontra-revolusjonære som fortjente straff rettelig straffa, men samtidig var det uskyldige folk som feilaktig ble dømt, og i 1937 og 1938 forekom feilen å utvide rekkevidden av undertrykkinga av kontra-revolusjonære. Hva angår organiseringa av partiet og regjeringa anvendte han ikke fullt ut den demokratiske sentralismen, og gjorde i en viss utstrekning vold på den. Han gjorde noen feil i behandlingsa av forbindelsene med broderpartier og -land. Han ga også en del dårlige råd i den internasjonale kommunistiske bevegelsen. Disse feila forårsaka noen tap for Sovjetunionen og den internasjonale kommunistiske bevegelsen.

Stalins fortjenester og feil er kjennsgjerninger som hører til den historiske,

objektive virkelighet. En sammenligning mellom de to viser at hans fortjenester overskygger hans feil. Primært var Stalins politikk riktig, og hans feil var sekundære. Når man summerer opp Stalins tenking og hans verk som et hele, vil enhver ærlig kommunist med respekt for historien sikkert og visst først legge merke til hva som var primært ved Stalin. Derfor er det, når Stalins feil blir vurdert, kritisert og overvunnet på en riktig måte, nødvendig å beskytte det som var hovedsaken i Stalins liv, for å beskytte marxismen-leninismen som han forsvarte og videreutvikla. Det ville være nyttig om Stalins feil, som bare er sekundære, blir behandla som historiske lekser slik at kommunistene i Sovjetunionen og andre land kan ta varsel av dem, unngå å gjenta disse feila og begå færre feil. Både positive og negative historiske erfaringer er nyttige for alle kommunister, forutsatt at de blir trukket korrekt slik at de stemmer overens med og ikke forvansker historiske kjennsgjæringer.

Lenin pekte mer enn en gang på at marxister var totalt forskjellige fra revisjonistene i den 2. Internasjonale i sin holdning overfor folk som Bebel og Rosa Luxemburg, som trass i alle sine feil var store proletariske revolusjonære. Marxistene skjulte ikke disse folkas feil, men lærte ved slike eksempler »hvordan de skulle unngå dem og hvordan de skulle leve opp til den revolusjonære marxismens strengere krav». Som kontrast til dette »galte» og »kakla» revisjonistene over Bebel og Rosa Luxemburgs feil. Mens han gjorde narr av revisjonistene, siterte Lenin en russisk fabel i denne sammenhengen: »Ørner kan noen ganger fly lavere enn høner, men høner kan aldri stige så høyt som ørnene». Bebel og Rosa Luxemburg var »store kommunister» og tross sine feil, forble de »ørner», mens revisjonistene var en flokk »høns» »blant avfallsdyngene i arbeiderbevegelsens bakgård».

Bebels og Rosa Luxemburgs historiske rolle kan på ingen måte sammenlignes med Stalins. Stalin var den store lederen for proletariatets diktatur i den internasjonale kommunistiske bevegelsen i en hel historisk epoke, og han må vurderes med større omhu.

Lederne i SUKP har beskyldt Kinas Kommunistiske Parti for å »forsvare» Stalin. Ja, vi forsvare Stalin. Når Krustsjov forvrenger historia og fordømmer Stalin fullstendig, har vi naturligvis en uunngåelig plikt til å stå fram og forsvare han, i den internasjonale kommunistiske bevegelsens interesse. Når Kinas Kommunistiske Parti forsvare Stalin, forsvare vi hans riktige side. Vi forsvare den ærefulle historia om de kampene den første staten under proletariatets diktatur førte, den staten som ble skapt av Oktoberrevolusjonen. Vi forsvare den ærefulle historien om SUKP's kamp. Vi forsvare den internasjonale kommunistiske bevegelsens prestisje blant det arbeidende folket over hele verden. Kort sagt, vi forsvare marxismen-leninismens teori og praksis. Det er ikke bare de kinesiske kommunistene som gjør dette. Alle kommunister som er marxismen-leninismen hengivne, alle stålsatte revolusjonære og alle ærlige mennesker har gjort det samme.

Når vi forsvarer Stalin, forsvarer vi ikke hans feil. For lenge siden stifta de kinesiske kommunistene førstehånds bekjentskap med noen av hans feil. Av de feilaktige »venstre»- og høyreopportunistiske linjene som oppsto i Kinas Kommunistiske Parti fra tid til annen, oppsto noen under innflytelse av visse av Stalins feil, hva deres internasjonale kilder angår. I slutten av 20-åra, i 30-åra og fram til midten av 40-åra kjempa de kinesiske marxist-leninistene, representert ved kamerat Mao Tsetung, mot innflytelsen fra Stalins feil; gradvis overvant de »venstre» og høyreopportunismens feilaktige linjer, og leda tilslutt den kinesiske revolusjonen fram til seier.

Men ettersom noen av de feilaktige ideene som Stalin la fram ble godtatt og anvendt av visse kinesiske kamerater, må vi kinesere bære ansvaret. I sin kamp mot »venstre»- og høyreopportunismen kritiserte derfor vårt parti bare sine egne kamerater som tok feil, og klandra aldri Stalin. Hensikten med vår kritikk var å skille mellom riktig og galt, trekke de riktige erfaringene og fremme den revolusjonære saka. Vi bare ba de kameratene som tok feil om å korrigere sine mistak. Dersom de ikke gjorde det, venta vi til deres egen praktiske erfaring gradvis vekka dem, forutsatt at de ikke organiserte hemmelige grupper for skjult splittelsesvirksomhet. Vår metode var den riktige metoden for kritikk og sjølkritikk innad i partiet, vi gikk ut fra ønsket om enhet og kom fram til en ny enhet på et nytt grunnlag gjennom kritikk og kamp, og slik oppnådde vi gode resultater. Vi mente at dette var motsigelser innen folket og ikke mellom oss og fienden, og at vi derfor skulle bruke denne metoden. Hvilken stilling har Krustsjov og andre ledere for SUKP inntatt overfor Stalin siden SUKP's 20. kongress?

De har ikke foretatt en gjennomgripende historisk og vitenskapelig analyse av hans liv og virke, men har fordømt ham fullstendig uten å skille mellom riktig og galt. De har ikke behandla Stalin som en kamerat, men som en fiende.

De har ikke anvendt metoden med kritikk og sjølkritikk for å summere opp erfaringene, men har klandra Stalin for alle feil, eller tilskrevet han »feil» de vilkårlig har funnet opp.

De har ikke lagt fram kjensgjerningene og resonnert seg fram til saker og ting, men har foretatt demagogiske, personlige angrep på Stalin for å forgifte folks sinn.

Krustsjov har skjelt ut Stalin for å ha vært en »morden», en »forbryter», en »banditt», en »spiller», en »despot på linje med Ivan den grusomme», »den største diktator i russisk historie», en »tosk», en »idiot», osv. Når vi tvinges til å sitere alt dette skitne, vulgære og ondsinnede språket, er vi redd for å skitne til penn og papir. Krustsjov har baktalt Stalin som »den største diktator i russisk historie». Betyr ikke dette at sovjetfolket i 30 år levde under »tyranniet» til »den største diktator i russisk historie» og ikke under et sosialistisk system? Det store sovjetiske folket og hele verdens revolusjonære folk er fullstendig uenige i denne sladderer!

Krustsjov har bakvaska Stalin som en »despot på linje med Ivan den grusomme». Betyr ikke dette at de erfaringene som det store SUKP og det store sovjetrussiske folket i over tredve år forsynte verdens folk med, ikke var erfaringene fra proletariatets diktatur, men erfaringene fra livet under en føydal »despot»? Det store sovjetiske folket og hele verdens marxist-leninister er fullstendig uenige i denne sladderen!

Krustsjov har bakvaska Stalin som en »banditt». Betyr ikke dette at den første sosialistiske stat i verden i en lang periode var leda av en »banditt»? Det store sovjetiske folket og hele verdens revolusjonære folk er fullstendig uenige i denne sladderen!

Krustsjov har bakvaska Stalin som en »tosk». Betyr ikke dette at SUKP som førte heroiske revolusjonære kamper i de siste ti-åra, hadde en »tosk» som sin leder? De sovjetiske kommunistene og marxist-leninistene over hele verden er fullstendig uenige i denne sladderen!

Krustsjov har bakvaska Stalin som en »idiot». Betyr ikke dette at den store sovjet-hæren som seira i den anti-fascistiske krigen, hadde en »idiot» som øverstkommanderende? De ærerike sovjetiske kommandanter og kjempere og alle anti-fascistiske kjempere i verden er fullstendig uenige i denne sladderen!

Krustsjov har bakvaska Stalin som en »morder». Betyr ikke dette at den internasjonale kommunistiske bevegelsen hadde en »morder» som læremester i ti-år? Kommunistene i hele verden, inkludert de sovjetiske kommunister, er fullstendig uenige i denne sladderen!

Krustsjov har bakvaska Stalin som en »spiller». Betyr ikke dette at de revolusjonære folkene hadde en »spiller» til fanebærer i kampen mot imperialismen og reaksjon? Alle revolusjonære folk over hele verden, inkludert det sovjetiske folk, er fullstendig uenige i denne sladderen!

At Krustsjov skjeller ut Stalin på denne måten, er en grov fornærmelse mot det store sovjetiske folket, en grov fornærmelse mot SUKP, mot sovjet-hæren, mot proletariatets diktatur og mot det sosialistiske systemet, mot den internasjonale bevegelsen, mot de revolusjonære folkene verden over og mot marxismen-leninismen.

Hvilken stilling setter Krustsjov, som deltok i ledelsen av partiet og staten i Stalins tid, seg sjøl i når han slår seg på brystet, dunderer i bordet og hyler skjellsord mot Stalin med sin høyeste røst? I stillinga som medskyldig til en »morder» eller en »banditt»? Eller i samme stilling som en »tosk» eller en »idiot»?

Hvilken forskjell er det mellom Krustsjovs bakvaskelser av Stalin og den bakvaskelsen imperialistene, de reaksjonære i alle land og renegatene fra kommunismen står for? Hvorfor et slikt inngrodd hat til Stalin? Hvorfor angriper dere ham mere rasende enn fienden?

Når han skjeller ut Stalin, forkaster Krustsjov faktisk vilt det sovjetiske systemet og sovjetstaten. Hans språk i denne sammenheng er på ingen måte svakere, men i virkeligheten sterkere, enn språket til sånne renegater som Kautsky, Trotski, Tito og Djilas.

Folk burde sitere det følgende stedet i det åpne brevet fra SUKP's sentralkomite, og spørre Krustsjov: »Hvordan kan de si slikt om partiet til den store Lenin, mot sosialismens moderland, om folket som var det første i verden til å gjennomføre en sosialistisk revolusjon, som forsvarte sine seire i den bitreste kamp mot den internasjonale imperialismen og innenlandske kontra-revolusjonære, og framviste mirakler av heltemot og hengivenhet i kampen for å bygge kommunismen, som ærlig oppfyller sin internasjonalistiske plikt mot verdens arbeidende folk! »

I sin artikkel »Den politiske betydningen av skjellsord» sa Lenin: »Skjellsord i politikken dekker ofte over den ytterste mangel på ideologisk innhold, hjelpeløshet og kraftløshet, hos brukeren.» Passer ikke dette på lederne i SUKP, som kjenner seg konstant hjemsøkt av Stalins gjenferd, og prøver å dekke over sin totale prinsippløshet og plagsomme kraftløshet ved å skjelle ut Stalin?

Det store flertallet av sovjetfolket setter ikke pris på slik bakvaskelse av Stalin. De hyller Stalins minne i stadig stigende grad. Lederne for SUKP har på alvorlig vis isolert seg fra massene. De føler seg alltid forfulgt av Stalins gjenferd, som i virkeligheten er de brede massenes store misnøye med den fullstendige fornektninga av Stalin. Hittil har Krustsjov ikke våget å la sovjetfolket og de andre folkene i den sosialistiske leir se den hemmelige rapporten som fordømmer Stalin fullstendig, og som han holdt på SUKP's 20. kongress, fordi det er en rapport som ikke tåler dagens lys, en rapport som ville gjøre folket alvorlig fiendtlig innstilt.

Spesielt verdt å legge merke til er det faktum at mens de skjeller ut Stalin på enhver tenkelig måte, betrakter SUKP's ledere Eisenhower, Kennedy og deres like »med respekt og tillit». De skjeller ut Stalin som en »despot på linje med Ivan den grusomme» og »den største diktator i russisk historie», men komplimenterer både Eisenhower og Kennedy med at de »har støtte fra det absolutte flertall av det amerikanske folket»! De kaller Stalin en »idiot», men priser Eisenhower og Kennedy som »fornuftige»! På den ene sida svinger de piskens ondsinna over en stor marxist-leninist, en stor proletarisk revolusjonær og en stor leder for den internasjonale kommunistiske bevegelsen, og på den andre sida hever de imperialismens hovedmenn til skyene. Er det mulig at sammenhengen mellom disse kjensgjerningene bare er tilfeldig og ikke følger med uungåelig logikk av forræderiet mot marxismen-lenismen?

Hvis han ikke har altfor dårlig hukommelse, burde Krustsjov huske at på et masse møte i Moskva i januar 1937 fordømte han selv på riktig måte dem som hadde angrepet Stalin, og sa: »Ved å løfte sin hånd mot kamerat Stalin, løfta de den mot

oss alle, mot arbeiderklassen og det arbeidende folket! Ved å løfte sin hånd mot kamerat Stalin, løfte de den mot Marx, Engels og mot Lenins lære!» Krustsjov sjøl utbasunerte gjentatte ganger at Stalin var den store »Lenins nære venn og våpenbron», »det største geni, menneskehetens lærer og leder» og »den store, alltid seirende hærfører», at han var »folkets ærlige venn» og hans »egen far». Dersom man sammenlikner de bemerkningene Krustsjov gjorde mens Stalin levde med dem han gjorde etter hans død, kan man ikke unngå å se at Krustsjov har foretatt en 180 graders omdreining i si vurdering av Stalin.

Hvis hans hukommelse ikke er altfor dårlig, husker Krustsjov sjølsagt at i perioden med Stalins ledelse var han sjøl spesielt aktiv med å støtte og utføre den da pågående politikken for å undertrykke kontra-revolusjonære.

Den 6. juni 1937, på den femte partikonferansen i provinsen Moskva, erklærte Krustsjov: »Vårt parti vil ubarmhjertig knuse banden av svikere og forrædere og utslette alle trotskistiske høyre-utskudd . . . Garantien for dette er den urokkelige ledelsen i vår sentralkomite, den urokkelige ledelsen til vår leder, kamerat Stalin. Vi skal totalt tilintegjøre fienden – til siste mann – og spre deres aske for vinden.»

8. juni 1938 på den fjerde partikonferansen i provinsen Kiev, erklærte Krustsjov: »Jakjirene, Baljitskiene, Jubsjenkiene, Zatonskiene og annet avskum ville bringe polske godseiere til Ukraina, ville dra hit tyske fascister, godseiere og kapitaleiere. Vi har tilintetgjort et betraktelig antall fiender, men fremdeles ikke alle. Derfor er det nødvendig å holde øynene åpne. Vi må bære fast i minnet kamerat Stalins ord, at så lenge vi er omringa av kapitalister, vil spioner og sabotører bli smugla inn i landet vårt.»

Hvorfor fordømmer Krustsjov, som var i ledelsen for partiet og staten i Stalins tid og som aktivt støtta og fast utførte politikken for å undertrykke kontra-revolusjonære, alt som ble gjort under denne perioden, hvorfor laster han skylden for alle feil på Stalin alene mens han helt og holdent renvasker seg sjøl?

Når Stalin gjorde noe feilaktig, var han i stand til å kritisere seg sjøl. For eksempel hadde han gitt enkelte dårlige råd med henblikk på den kinesiske revolusjonen. Etter at den kinesiske revolusjonen hadde seira, innrømma han sin feil. Stalin innrømma også en del av sine feil i arbeidet med å renske partirekkene i sin rapport til SUKP(b)'s 18. kongress i 1939. Men hva med Krustsjov? Han veit ganske enkelt ikke hva sjølkritikk er; alt han gjør er å skyve hele skylda over på andre og sjøl kreve all ros.

Det er ikke underlig at disse skitne handlingene til Krustsjov skulle finne sted når den moderne revisjonismen er på krigsstien. Som Lenin sa i 1915 da han kritiserte revisjonistene i 2. Internasjonale for deres forræderi mot marxismen: »I vår tid, da gamle ord blir glemt, prinsipper kasta over bord, verdensanskuelser gitt på båten, er det slett ikke overraskende at en-slik ting skulle hende.»

Som begivenhetenes løp siden SUKP's 20. kongress til fulle har vist, har SUKP-ledelsens fullstendige fornektning av Stalin fått ytterst alvorlige konsekvenser.

Den har forsynt imperialistene og de reaksjonære i alle land med overmåte velkomment anti-sovjetisk og anti-kommunistisk skyts. Kort etter SUKP's 20. kongress, utnytta imperialistene Krustsjov hemmelige anti-Stalin-rapport til å piske opp en verdensomfattende tidevannsbølge mot Sovjet-unionen og mot kommunismen. Imperialistene, de reaksjonære i alle land, Tito-klikken og opportunisten av forskjellig slag kasta seg alle over sjansen til å angripe Sovjetunionen, den sosialistiske leir og forskjellige kommunistpartier; på den måten ble mange broderpartier og land bragt i alvorlige vanskeligheter.

SUKP-ledelsens frenetiske kampanjer mot Stalin satte trotskistene – som lenge hadde vært politiske lik – i stand til å livne til og rope på »rehabilitering» av Trotski. I november 1961, ved slutten av SUKP's 22. kongress, erklærte det internasjonale sekretariatet til den såkalte fjerde Internasjonale i et »Brev til SUKP's 22. kongress og dets nye sentralkomite», at i 1937 sa Trotski at det ville bli reist et monument til ære for Stalins ofre. »Idag,» fortsatte det, »har denne spådommen blitt sannhet. Før Deres kongress har Deres partis førstesekretær lovt at dette monumentet skal reises». I dette brevet ble det uttrykkelig bedt om at navnet Trotski måtte bli »inngravert med gullbokstaver på det monumentet som skal reises til ære for Stalins ofre». Trotskistene gjorde ingen hemmelighet av sin glede, de erklærte at anti-Stalin-kampanjen SUKP-lederne hadde starta, hadde »åpna døra for trotskismen» og ville være til »stor hjelp i å fremme trotskismen og dens organisasjon – den Fjerde Internasjonale».

Når de fullstendig forkaster Stalin, har SUKP-lederne motiver som ikke tåler dagens lys.

Stalin døde i 1953; tre år seinere angrep SUKP-lederne ham voldsomt på den 20. kongressen, og åtte år etter hans død gjorde de det samme igjen på den 22. kongressen, og fjerna og brente hans legeme. Da de gjentok sine voldsomme angrep på Stalin, tok SUKP-ledelsen sikte på å viske ut den uutslettelige innflytelsen fra denne store proletariske revolusjonære blant folket i Sovjetunionen og hele verden, og på å bane vei for å forkaste marxismen-leninismen, som Stalin hadde forsvart og videreutvikla, og for den fullstendige gjennomføringa av den revisjonistiske linja. Deres revisjonistiske linje begynte nøyaktig med den 20. kongressen og ble fullt systematisert med den 22. kongressen. Kjensgjerningene har vist stadig tydeligere at deres revisjon av de marxist-leninistiske teoriene om imperialismen, krig og fred, revolusjonen i koloniene og halvkoloniene, det proletariske partiet, osv. er uatskillelig forbundet med deres fullstendige fornektning av Stalin.

Det er under dekke av å »bekjempe persondyrkinga» at lederne for SUKP prøver å fornekte Stalin fullstendig. Når de lanserer »kampen mot persondyrkinga», forsøker

ikke SUKP-lederne å gjenreise det de kaller »De leninistiske reglene for partiliv og prinsipper for ledelse». Tvert imot gjør de vold på Lenins lære om det innbyrdes forhold mellom ledere, parti, klasse og masser, og går imot prinsippet om demokratisk sentralisme i partiet.

Marxist-leninister framholder at dersom proletariatets revolusjonære parti virkelig skal tjene som proletariatets hovedkvarter i kampen, må det behandle det innbyrdes forholdet mellom ledere, parti, klasse og masser på en riktig måte og være organisert etter prinsippet med demokratisk sentralisme. Et slikt parti må ha en forholdsvis stabil lederkjerne, som må bestå av en gruppe ledere som er grundig prøvd og er dyktige til å forbinde marxismen-leninismens allmenne sannhet med revolusjonens konkrete praksis.

Lederne for det proletariske partiet, enten de er medlemmer i de sentrale eller i de lokale komiteene, kommer fra massene i løpet av klassekampen, er bundet nær til massene og er dyktige til på en riktig måte å sammenfatte massenes meninger og så sette dem ut i livet. Slike ledere er virkelige tegn på det proletariske partiets politiske modenhet, og i det ligger håpet for seier for proletariatets sak.

Lenin hadde fullstendig rett da han sa at »ikke en eneste klasse i historia har kommet til makta uten å frambringe sine politiske ledere, sine framstående representanter, som var i stand til å organisere en bevegelse og lede den». Han sa også: »Å oppdra erfarne og ytterst innflytelsesrike partiledere er en langvarig og vanskelig oppgave. Men uten å gjøre det vil proletariatets diktatur, dets 'enhetlige vilje', forbli en frase.»

Kinas Kommunistiske Parti har alltid holdt fast ved den marxist-leninistiske lære om massenes og individets rolle i historia og om det innbyrdes forholdet mellom ledere, parti, klasser og masser og gjennomført demokratisk sentralisme i partiet. Vi har alltid gjennomført kollektiv ledelse; samtidig er vi motstandere av å undervurdere lederens rolle. Mens vi mener at denne rollen er viktig, er vi motstandere av uærlig og overdreven hyllest av individer og overdrivelse av deres rolle. Så langt tilbake som i 1949 vedtok sentralkomiteen i Kinas Kommunistiske Parti på forslag fra kamera Mao Tsetung en bestemmelse som forbød offentlige feiringer av ethvert slag på partiledernes fødselsdager, og å oppkalle byer, gater og bedrifter etter dem.

Denne gjennomføringa og korrekte holdningen fra vår side er grunnleggende forskjellig fra den »kamp mot persondyrkinga» som SUKP-ledelsen har gjort seg til talsmann for. Det har i stigende grad blitt klart at når de gjør seg til talsmenn for å »kjemp mot persondyrkinga», tar SUKP-ledelsen som de sjøl sier, ikke sikte på å fremme demokratiet, gjennomføre kollektiv ledelse og bekjempe overdrivelser av individets rolle, men har ytterliggående motiver. Nøyaktig hva er kjernen i deres »kamp mot persondyrkinga»? For å si det rett ut, er det ingenting annet enn følgende:

1. Under påskudd av å «bekjempe persondyrkinga» å sette Stalin, partiets leder, opp mot partiorganisasjonen, proletariatet og folkets masser.

2. Under påskudd av å «bekjempe persondyrkinga» å bygge opp seg sjøl og å angripe revolusjonære som er lojale mot marxismen-leninismen for å bane veg for de revisjonistiske intrigemakernes overtakelse av parti- og statsledelsen.

3. Under påskudd av å «bekjempe persondyrkinga», å besudle proletariatets parti, proletariatets diktatur og det sosialistiske system.

4. Under påskudd av å «bekjempe persondyrkinga» å blande seg opp i broderpartienes indre anliggender og prøve å omstyrte deres ledelse for å få en som passer dem selv.

5. Under påskudd av å «bekjempe persondyrkinga» å angripe broderpartier som holder fast ved marxismen-leninismen og å splitte den internasjonale kommunistiske bevegelsen. «Kampen mot persondyrkinga» som Krustsjov satte i gang, er en foraktelig politisk intrige. I likhet med en som Marx beskrev, »er han i sitt rette element som intrigemaker, men som teoretiker er han et null».

SUKP's sentralkomites åpne brev hevder at »mens» de »avlører persondyrkinga og kjemper mot dens konsekvenser, verdsetter» de »høgt de ledere som ... nyter fortjent prestisje». Hva betyr dette? Det betyr at mens de tramper Stalin i støvet, løfter SUKP-lederne Krustsjov til skyene. De beskriver Krustsjov, som ennå ikke var kommunist under Oktoberrevolusjonen og som var en underordna politisk arbeider under Innbyrdeskrigen, som den »aktive bygger av den Røde Hær».

De tilskriver Krustsjov hele den store seieren i det avgjørende slaget i Sovjetunionens Fedrelandskrig, og sier at i slaget om Stalingrad ble »Krustsjovs stemme meget ofte hørt», og at han var »Stalingradernes sjel».

De legger hele æren for de store resultatene på atomvåpnenes og rakettens område på Krustsjov og kaller ham »kosmiske far». Men som alle veit var Sovjetunionens seier med å framstille atom- og hydrogenbombene et stort resultat av de sovjetiske vitenskapmennenes, teknikernes og hele sovjetfolkets virke under Stalins ledelse. Grunnlaget for rakettproduksjonen ble også lagt i Stalins tid. Hvordan kan disse viktige historiske kjensgjerningene bli tilintetgjort? Hvordan kan all ære bli gitt til Krustsjov?

De hyller Krustsjov som har revidert marxismen-leninismens grunnleggende teorier og som mener at leninismen er umoderne, som det »strålende eksempel som på skapende vis har utvikla og berika den marxist-leninistiske teorien». Hva SUKP-lederne gjør under dekke av å «bekjempe persondyrkinga», er akkurat som Lenin sa: »I stedet for de gamle lederne, som har vanlige, menneskelige meninger om vanlige foreteelser, blir det skjøvet fram nye ledere ... som snakker overnaturlig nonsens og vissvass».

SUKP's sentralkomites åpne brev bakvasker vårt standpunkt med å holde fast på

marxismen-leninismen, og påstår at vi »prøver å presse på andre partier den praksis, ideologi og moral, de former og metoder for ledelse som blomstrer under persondyrkingas periode». Denne bemerkningen blottstilte igjen absurditeten i »kampen mot persondyrkinga».

Ifølge SUKP-lederne fulgte det etter at Oktoberrevolusjonen satte en stopper for kapitalismen i Russland, en »persondyrkingas periode». Det ville se ut som om den tidas samfunnssystem og »ideologi og moral» ikke var sosialistisk.

I den perioden led sovjetfolket under »hard undertrykking», det herska en »atmosfære av frykt, mistenksomhet og usikkerhet som forgifta folkets liv», og Sovjetsamfunnet ble hindra i si utvikling.

I sin tale på det sovjetisk-ungarske vennskapsmøte den 19. juli 1963 dvelte Krustsjov ved det han kalte Stalins »terrorvelde», og sa at Stalin »oppretholdt si makt med ei øks». Han beskrev samfunnsordenen på den tid på følgende vis: »... i den tida visste en mann som gikk til jobben ofte ikke om han ville komme hjem igjen, om han skulle se sin hustru og sine barn igjen».

»Persondyrkingas periode» slik SUKP-lederne beskriver den, var en periode da samfunnet var mer »hatfullt» og »barbarisk» enn i føydalismens eller kapitalismens periode.

Ifølge SUKP-ledelsen klarte ikke proletariatets diktatur og det sosialistiske samfunnssystemet som ble oppretta som et resultat av Oktoberrevolusjonen å fjerne undertrykkinga av det arbeidende folket eller å øke farten i sovjetsamfunnets utvikling på flere tiår; ikke før SUKP's 20. kongress satte »kampen mot persondyrkinga» ut i livet, ble det arbeidende folket frigjort fra den »harde undertrykkinga» og »utviklinga av sovjetsamfunnet» satte plutselig »farten opp». Krustsjov sa: »Å! Om Stalin hadde dødd 10 år tidligere!» Som alle veit døde Stalin i 1953; ti år tidligere villt ha vært i 1943, samme året som Sovjetunionen begynte sin motoffensiv i den Store Fedrelandskrigen. Hvem ønske at Stalin skulle dø på det tidspunktet? Hitler!

Det er ingen ny ting i den internasjonale kommunistiske bevegelsens historie at marxismen-leninismens fiender bakvasker proletariatets sak ved å bruke et slikt slagord som å »bekjempe persondyrkinga». Det er et skittent knep som folk gjennomskua for lenge siden.

I den perioden med den 1. Internasjonale brukte intrigemakeren Bakunin liknende uttrykk for å rase mot Marx. Først skrev han til ham for å orme seg inn under Marx' tillit: »Jeg er Deres disippel, og jeg er stolt av det!» Seinere, da han mislyktes i å erobre ledelsen i 1. Internasjonale, skjelte han ut Marx og sa: »Ettersom han er tysker og jøde, er han autoritativ fra hode til fot, og en 'diktator'».

I perioden med 2. Internasjonale brukte renegaten Kautsky liknende ord når han raste mot Lenin. Han bakvaska Lenin og sammenlikna ham med »monoteistenes

gud», som hadde »reduisert marxismen ikke bare til en statsreligion, men til er stilling som en middelaldersk eller orientalsk tro». I perioden med 3. Internasjonale brukte Trotski slike ord når han raste mot Stalin. Han sa at Stalin var »diktator» i et system med absolutt personlig makt.

Slik er det klart at den utgaven av »kamp mot persondyrkinga» som SUKP-lederne fremmer, nedstammer fra Bakunin, Kautsky, Trotskij og Tito, som alle bruker den for å angripe proletariatets ledere og undergrave den proletariske revolusjonære bevegelsen.

Opportunistene i den internasjonale kommunistiske bevegelsens historie klarte ikke å eliminere Marx, Engels eller Lenin ved bakvaskelser, heller ikke er Krustsjov i stand til å eliminere Stalin ved bakvaskelser.

Som Lenin pekte på, kan ikke en privilegert stilling sikre bakvaskelsens seier.

Krustsjov var i stand til å utnytte sin privilegerte stilling til å fjerne Stalins legeme fra Leninmausoleet, men om han prøver aldri så mye, vil han aldri lykkes i å fjerne det store bildet av Stalin fra Sovjetfolkets sinn verden over.

Krustsjov kan utnytte si privilegerte stilling til å revidere marxismen-leninismen i den ene eller annen retning, men om han prøver aldri så mye, vil han aldri lykkes i å velte marxismen-leninismen som Stalin forsvarte og som blir forsvart av marxist-leninister verden over.

Vi vil gjerne gi Krustsjov et alvorlig råd: Vi håper du vil bli oppmerksom på dine feil og komme tilbake fra din feilaktige veg til marxismen-leninismens veg.

Lenge leve den revolusjonære læra til Marx, Engels, Lenin og Stalin!

Kommentar til det åpne brev fra sentralkomiteen i SUKP, lederartikkel i Folkets Dagblad og Røde Fane. Peking 1963.

STALIN – EN STOR REVOLUSJONÆR

Opportunistenes forvringinger begynner med spørsmål om ledelse av partiet etter Lenins død. De hevder at Stalin allerede mens Lenin levde urettmessig skal ha tilrana seg makta i partiet, og for å bevise dette påberoper de seg Lenins såkalte »testamente». Som Lenins etterfølger utroper de renegaten Trotskij. Lenins siste kamp, sier de, var en kamp mot Stalin.

Dette er uriktig. Lenins siste kamp var en kamp for partiets enhet. Oppgavene som reiste seg etter seieren i intervensjonskrigen var overmåte store. Krigen hadde tappet bolsjevikpartiet for en del av den beste kaderen og i denne situasjonen er det lett å tenke seg betydningen av at partiet møtte oppgavene sterkt og enhetlig.

Men Lenin sjøl sto dårlig rusta til denne kampen. Like etter partikongressen i 1922 ble han første gang ramma av hjerneblødning. I tida som fulgte gjorde den tiltakende sjukdommen det stadig vanskeligere å ta del i det politiske arbeidet. Følgelig var det også vanskeligere for ham å danne seg et riktig bilde av stillingen innafor partiet og staten.

Trotskij, som etter et mislykka forsøk på å organisere et eget parti i 1917, hadde gått inn i bolsjevikpartiet få uker før oktoberopprøret, hadde samla ei »venstre» opportunistisk gruppe rundt seg i partiet. Trotskistene utnytta nå bevisst Lenins sjukdom til å iverksette intriger mot Stalin for å få ham fjerna fra stillinga som generalsekretær, ei stilling han var blitt valgt til i 1922, på forslag fra Lenin.

Stalins behandling av bolsjevikopprøret mot den separatistiske mensjevik-regjeringa i Georgia, ga trotskistene det påskuddet de trengte. Gjennom Lenins sekretærer, som var Trotskij-sympatisører, foret de Lenin med sitt eget materiale om saka, hvor de framstilte det som om Stalin handla egenrådlig og sto i ferd med å splitte partiet. På samme vis benytta de seg av Lenins misnøye med arbeider- og bondeinspeksjonen, som var leda av Stalin. De utnytta også Lenins hustru, Krupskaja, til å så vondt blod mellom Lenin og Stalin.

Lenin synes å ha trodd på de informasjonene han mottok, og resultatet var hans brev til kongressen, »testamentet», der han foreslår at partiet skulle overveie å flytte Stalin fra stillingen som generalsekretær og erstatte ham med en annen, som ifølge Lenin imidlertid bare skulle skille seg fra Stalin ved ett fortrinn, nemlig ved å være mer tålmodig, høflig, mindre lunefull osv.

Stalin fikk kjennskap til intrigene mot ham, og forlangte Lenins brev framlagt for

kongressen. På de to første partikongressene stilte Stalin stillingen som generalsekretær åpen, men ble begge ganger gjenvalgt. Til og med Trotskij stemte for ham.

Opportunistene påberoper seg Lenins bemerkning om Trotskij som det personlig dyktigste medlem av den sittende sentralkomiteen. Men de glemmer at Lenin også betegner ham som en person med »et overmål av selvfølelse og med en umåtelig forkjærlighet for reint administrative tiltak». En like alvorlig *politisk* kritikk blir ikke Stalin til del i Lenins brev. Dyktighet er ikke noe verdt i seg sjøl. Trotskij viste seg gjennom sine splittelsesforsøk som en dyktig hjelpesmann for borgerskapet. Stalin forsvarte konsekvent revolusjonen og proletarietets interesser. Dermed sto han også fram som den naturlige lederen av partiet da Lenin falt fra.

TROTSKIJS »VENSTRE»OPPOSISJON.

Da Stalin tok over roret i partiet og staten, var den europeiske revolusjonen slått tilbake. Sovjetunionen sto som det eneste land i verden under proletarietets diktatur, utad omgitt av fiendtlige kapitalistiske stater. Proletariatet hadde erobra den politiske makta. NEP-politikken hadde fått økonomien på beina etter intervensjonskrigen. Men NEP kunne ikke løse oppgavene med ei sosialistisk industrialisering av landet. Lenin karakteriserte stillinga etter revolusjonen ved å si at mens det i et utvikla kapitalistisk land ville være vanskelig å begynne revolusjonen, men uendelig mye lettere å fortsette, hadde den russiske revolusjonen fått en lett start, men det ville bli uendelig mye vanskeligere å gå videre. De russiske kommunistene hadde gjennomført revolusjon, ikke i et høyt industrialisert land, men i et tilbakeleggende land med en uutvikla kapitalisme og et utvikla proletariat, i et land hvor bondemassene utgjorde flertallet av befolkningen.

Etter revolusjonen gikk bolsjevikene inn i uoppgått land. De hadde ingen historiske erfaringer å støtte seg på. I denne situasjonen var det ikke annet enn rimelig at det fantes en god del tvil i landet om karakteren av revolusjonen og mulighetene for å bygge sosialismen i landet. Den usikkerheten som gjorde seg gjeldende strakk seg til og med langt inn i bolsjevikenes egne rekker.

»Venstre»opposisjonen innafor partiet, anført av Trotskij, ga denne småborgerlige vaklinga et »teoretisk» grunnlag, ei lære som framfor noe var kjennetegna ved en inngrodd mistillit til mulighetene for at den russiske revolusjonen skulle kunne overleve av egne krefter.

FORBUND MELLOM ARBEIDERE OG FATTIGBØNDER

Den proletariske statsmakta grunna seg på et forbund mellom arbeidere og de breie massene av fattig- og mellomstore bønder. Men ifølge Trotskij tilhørte *alle* bønder – uansett økonomiske stilling – en grunnleggende reaksjonær klasse.

Bøndene hadde slutta opp om revolusjonen bare for å få jord, og for Trotskij var det bare et spørsmål om tid når bøndene ville vende seg *mot* revolusjonen.

Ifølge Trotskij lå revolusjonens eneste håp i at den fikk direkte statlig støtte fra Europa, gjennom en proletarisk revolusjon i noen europeiske land.

Ulempen ved denne teorien, som opportunistene framhever som prov på Trotskij's »sanne internasjonalisme», var ei rein undertrykkingslinje overfor bøndene. Sovjetunionen skulle ifølge Trotskij påbegynne industrialiseringa med kapital skaffa til veie ved å utbytte bøndene. Langt fra å være et prov på »internasjonalisme» var Trotskij's teori et uttrykk for hans mistillit til og forakt for folket.

På dette grunnlaget påtvang trotskistene partiet ei rekke diskusjoner.

Stalin viste gjennom partidiskusjonen falskheten i trotskistenes »teorier», og viste at ei sosialistisk omdanning og industrialisering i samarbeid med de breie bondemassene var mulig og nødvendig. Utrettelig avslørte og avviste han trotskistenes småborgerlige linje; hard udifferensiert skattlegging av bøndene, forsert kollektivisering på et tidspunkt da landet ikke hadde noe økonomisk grunnlag for dette og deres eventyrpolitikk utad. Mot Trotskij's »permanente revolusjon» satte han sosialismen i ett land.

Var dette brudd med Lenins linje? Nei. Lenin anså at Sovjetunionen hadde alt det trengte for å bygge et fullverdig sosialistisk samfunn. Idet Stalin gjennom kamp mot trotskistenes desperasjonslinje viste at veien den unge sovjetstaten måtte gå var ei sosialistisk industrialisering med jordbruket som basis, videreførte og virkeliggjorde han Lenins politikk.

KLASSEKAMP MOT STORBØNDENE.

Den sosialistiske omforminga av landsbygda var ingen smertefri prosess, og den ble heller ikke gjennomført uten feil. Sovjetmaktas offensiv ble møtt av en motoffensiv fra kulakkene, storbøndene som hadde slått seg opp på frihandelen under NEP. Kulakkene fant også sine talsmenn innafor partiet. På et tidspunkt da landsbygda var prega av intensiv klassekamp mot kulakkene, sto Bukharin fram i spissen for en høyre-opposisjon, som motsatte seg alle åtgjerder mot kulakkene og preika teorien om »klassekampens utdøen». Stalin avslørte energisk dette høyre-avviket, og slo fast at klassekampen *fortsatte*. Han bekjempa forvrengningene av partiets linje og gjennomførte i løpet av få år ei seierrik kollektivisering av landsbygda. Derved slo han vekk grunnlaget under den betydeligste utbytterklassen i landet, kulakkene, og la det økonomiske grunnlaget for ei storstilt industrialisering av landet.

Stalin viste i praksis at sosialisme i ett land var mulig. Ved at han frigjorde skaperkrafta i millionmassene av arbeidere og bønder viste han sosialismens

overlegenhet over alle tidligere samfunnssystemer. Millioner av arbeidere ble kasta ut i en industriell revolusjon. Bøndene forlot sine primitive småbruk og gikk inn i kollektivbruka, hvor de bytta ut de gamle jordbruksredskapene med moderne traktorer. Millioner av analfabeter lærte å lese og skrive. I løpet av et historisk enestående kort tidsrom skifta sovjetsamfunnet karakter.

Stalin var den som i denne tida framfor noen forsvarte Lenins arv. Gjennom sin konsekvente kamp mot »venstre» og høyreavvikerne i partiet virkeliggjorde han Lenins anbefaling: »Ned med skrikhalsene! Opp til saklig praktisk arbeid! Det vi trenger er ikke fraser, men handling».

Artikkelen er hentet fra Klassekampen nr. 1, 1970

KOLLEKTIVISERINGA I SOVJETUNIONEN.

I det følgende vil vi forsøke å vise at kollektiviseringa var riktig og nødvendig – at en hvilken som helst annen politikk ville ha betydd nederlag for sosialismen og at dette bekräftes også av erfaringene fra andre land. Mot påstanden om tvangs-kollektivisering vil vi hevde at kollektiviseringa var et uttrykk for et veldig oppbluss av *klassekampen* på landsbygda. I samband med kollektiviseringa i Kina sa Mao Tsetung at *»Massene er i besittelse av en potensielt uuttømmelig begeistring for sosialismen»*. Utviklinga i Kina har vært ei veldig bekrefting av dette. På samme vis som i Kina, vil vi hevde at kollektivbruk-bevegelsen i Sovjetunionen var de arbeidende bøndenes *egen bevegelse*, en bevegelse som ble satt ut i livet av de breie bondemassene sjøl.

Borgerskapet har alltid framstilt den store sosialistiske omdanninga av Sovjetunionen under Stalin som et vilkårlig overgrep, som uttrykk for partiets diktatur over folket. Såleis pleier de å omtale kollektiviseringa som ei *tvangs-kollektivisering* iverksatt ovenfra med byråkratiske midler. Den skal angivelig ha blitt gjennomført i strid med interessene til de arbeidende bondemassene, som ifølge f. eks. Robert Conquest støttet opp om *kulakkene* – overklassen på landsbygda. De hevder at Stalin ofra bøndene for industrialiseringa skyld.

Vi vil hevde at dette bildet av kollektiviseringa i Sovjetunionen er forfalska.

NEP-POLITIKKEN.

Den nye økonomiske politikken (NEP), som ble introdusert av Lenin på partikongressen i 1921, var en nødvendig, men midlertidig konsesjon til de kapitalistiske kreftene i Sovjetunionen under gjenreisingsperioden. Intervensjonskrigen hadde ført med seg ei veldig ødelegging av produksjonsmidler, sammenbrudd i handelen mellom by og land og kaos i økonomien. Seieren over kontra-revolusjonen var dyrekjøpt: Landet måtte begynne den sosialistiske oppbygginga på randen av hungersnød.

For overlødet å få hjulene i gang, var det nødvendig å tillate en viss frihandel. Kapitalismen i industri, handel og jordbruk fikk dermed et visst spillerom, mens

sovjetmakta holdt de såkalte »kommandohøydene» i økonomien: storindustri, kreditt, transport og utenrikshandelen var på statens hender. En lot småindustrien utvikle seg til storindustri, for å »plukke» den så snart den var moden til det. En tok »ett skritt tilbake», for seinere å ta »to skritt fram».

Denne politikken viste seg å være virkningsfull. Ved *utgangen* av gjenreisingsperioden (1926–27), var privatkapitalismen innafor industri og handel på det nærmeste trengt ut.

Men Lenin pekte også på at det på et seinere tidspunkt ville bli nødvendig å trekke *landsbygda* med i den sosialistiske oppbygginga, og at den sosialistiske omdanninga av landsbygda måtte gå veien gjennom *jordbrukskooperasjonen*. Kollektiviseringa var såleis ingen »improvisering i en trengt situasjon» fra Stalins side, noe bl. a. trotskistene pleier å hevde (f. eks. Isaac Deutscher).

Utviklinga under gjenreisingsperioden bekrefta riktigheten av Lenins anvisning. Mens industrialiseringa hadde vunnet noen foreløpige seire og hadde et markant sosialistisk preg, oppviste jordbruket et helt annet bilde. Etter Oktoberrevolusjonen var godseiernes jord blitt fordelt til de breie bondemassene. Under gjenreisingsperioden vokste det fram et bredt lag av sjøleiene bønder, som forsørge familiene sine ved eget arbeid. Ved siden av dem sto *kulakkene* som hadde oppstått som klasse i åra før revolusjonen. De var landsbygdas *kapitalister*, og ble til forskjell fra godseierne ikke ekspropriert under revolusjonen. Kulakkene, som hadde berika seg på krigen mens folket sulta, som slo til seg jord og tvang de fattige bøndene under sitt åk, sto under NEP fram som en ny blodsugerklasse i den gamle godseierklassens sted.

KULAKKENE – EN NY UTBYTTERKLASSE.

Den delen av jordbruksproduksjonen, og særlig kornproduksjonen, som kom arbeiderne i byene til gode, lå betraktelig tilbake i forhold til før krigen. De sjøleide bondebruka var sjølberga, men kunne vanskelig avse større deler av produksjonen til byene. *Kulakkene*, som Lenin hadde betegna som »de mest bestialske, de ræste og mest brutale utsugere, som i andre land mer enn en gang har gjenreist godseiernes, kongenes, prestenes og kapitalistenes makt», utgjorde dermed sovjetstatens viktigste kornleverandør.

Kulakkene var under de første åra etter intervensjonskrigen midlertidig svekka, dels p. g. a. landets svake økonomiske stilling allment, dels p. g. a. sovjetstatens innskrenkning av deres innflytelse, bl. a. gjennom hard skattlegging. I denne tida hadde de derfor godvillig solgt produksjonsoverskuddet til staten.

Men ei rekke gode år gjorde dem ved utgangen av gjenreisingsperioden i stand til å holde kornoverskuddet tilbake. I stigende grad begynte de å *motsette* seg

sosialismens frammarsj som de oppfatta som en direkte trusel mot sin fortsatte vekst.

Uten støtte i landsbygda var det umulig å gå vidare med ei sosialistisk industrialisering av landet, med særlig vekt på tungindustrien. Sovjetmakta sto derfor overfor to muligheter: Den ene var å gå over til kapitalistisk stordrift, noe som ville ha ført til ei veldig *styrking* av kulakkene og *ruining* av de breie bondemassene og på lengre sikt fullstendig undergraving av sosialismen. Den andre var å slå de små bruka sammen til sosialistiske kollektivbruk som kunne heve produksjonen ved å ta i bruk traktorer og maskinelt utstyr, og på dette grunnlaget likvidere kulakk-faren.

MOT HØYREFAREN .

Var det riktig på dette tidspunktet av Stalin å sette inn en avgjørende offensiv på landsbygda? Som vi pekte på i forrige artikkel, fantes det elementer i partiet som anført av *Bukharin* gikk mot Stalins linje; som skreik opp om »undertrykking» av bøndene og preikte teorien om at kulakkene »fredelig» skulle »vokse seg inn i» sosialismen.

Men objektivt forfekta *Bukharin*-folka *kulakkenes* klasseinteresser. Det var derfor ikke for å »styrke sin egen maktstilling» at Stalin tok kampen opp mot dem og at de ble fjerna fra ledende stillinger, men i de arbeidende bondemassers interesser: Kampen innafor partiet var ei gjenspeiling av klassekampen på landsbygda.

Stalin samla partiet om oppgaven å gjennomføre ei omfattende kollektivisering av jordbruket, for med det som grunnlag å gå vidare og reise en sosialistisk tungindustri. På grunnlag av den massive oppsluttinga om bevegelsen i åra 1929–30 førte han kampen mot kulakkene over fra å innskrenke deres innflytelse til en politikk med sikte på å likvidere dem som klasse. Kulakkenes framstøt, først i form av terror, mordbrenning og sabotasje mot de nyoppretta kollektivbruka, seinere av forsøk på undergraving av dem innafra ble resolutt kjempa ned.

KOLLEKTIVISERINGA – EI BEKREFTING PÅ PROLETARIATETS DIKTATUR.

Var denne veldige omveltinga av livet på landsbygda uttrykk for partiets »egenrådige diktatur» over folket? Nei! De eneste som ble gjort til gjenstand for diktatoriske åtgjerder under kollektiviseringa var *kulakkene*, som ble ekspropriert. Men dette var ei *bekrefting* av proletariatets diktatur.

Var den i strid med folkemassenes grunnleggende interesser? Nei! Å påstå dette er å påstå at de sovjetiske arbeiderne og bøndene godvillig skulle ha underlagt seg fascismens åk seinere: De soldatene som nedkjempa Hitler sloss med våpen som var

smidd i den sovjetiske industrien. Men *grunnlaget* for denne industrien var det kollektiviserte jordbruket.

Var det å »ofre bøndene for industrialiseringas skyld»? Nei! Tvert om var det ei *bekrefting* av det revolusjonære forbundet mellom arbeidere og bønder – det forbundet som hadde lagt grunnlaget for Oktoberrevolusjonen og som nå la grunnlaget for den sosialistiske oppbygginga.

FEILENE UNDER KOLLEKTIVISERINGA.

Forekom det så byråkratisme under kollektiviseringa? Ja. Noen steder ble det gjort brudd mot sjølve grunnprinsippet i kollektivbruk-bevegelsen: at den skulle utfoldes *frivillig*. I enkelte høve ble kollektiviseringa drevet gjennom i et forsert tempo – uten hensyn til de lokale vilkåra. Det ble i andre høve gjort feil mot prinsippet om at bare de *viktigste* produksjonsmidlene skulle kollektiviseres, og en kollektiviserte så å si ned til den siste høna.

Men disse feilene var *for det første forvrengninger* av partiets linje, som sto for enkelte partisekretærers egen regning, og de ble *korrigert* av partiet i løpet av bevegelsen sjøl. *For det andre* oppsto de *ikke* på grunnlag av en massiv motstand mot kollektivbrukbevegelsen blant de breie bondemassene: de var snarere feil som ble gjort av overivrige partisekretærer på grunnlag av de veldige *framgangene* for bevegelsen – de ble »svimle av framgang» (Stalin).

Der det ble gjort feil, oppsto det sjølsagt misnøye. Denne misnøyen, som til dels var svært alvorlig, ble utnytta av motstanderne av kollektiviseringa og påførte den noen tilbakeslag. I enkelte høve klarte f. eks. kulakkene å provosere bøndene til å slakte buskapen før de gikk inn i kollektivbruka, ja, de klarte til og med å reise dem til åpen motstand mot kollektiviseringa.

KOLLEKTIVBRUKBEVEGELSEN – DE ARBEIDENDE BØNDENES EGEN BEVEGELSE.

Men å gjøre disse feila til hovedsaka, er til bunnns uriktig. De russiske bondemassene hadde slutta opp om bolsjevikene fordi deres egne erfaringer sa dem at de var de eneste som ville og samtidig hadde mulighet til å oppfylle krava deres. Men samtidig hadde bolsjevikene sin basis hovedsakelig blant arbeiderne i byene, og hadde mindre erfaring med arbeid blant bøndene enn f. eks. KKP. Derfor var det vanskelig å unngå at det ble gjort noen feil under gjennomføringa av kollektivbruk-bevegelsen.

Men trass i dette, og trass i at kollektiviseringa ble gjennomført raskere enn hva som kunne ha skjedd under gunstigere vilkår, svarte bondemassene *ikke* med oppstand, slik mensjevikene og de sosialrevolusjonære oppfordra dem til. De hadde

gjennomgått tre revolusjoner og hadde lært å stole på bolsjevikene. De hadde sjøl begynt å merke klassesdelinga, og forsto at kulakkene bar i seg kimen til et nytt blodsuger-velde på landsbygda. Derfor gikk de i de aller fleste høve med i kollektivbruk-bevegelsen av egen vilje. De fulgte revolusjonen og derved viste de seg som mer revolusjonære enn sine småborgerlige »talsmenn».

KOLLEKTIVSERING ER DEN SOSIALISTISKE METODEN FOR Å LØSE MOTSIGELSEN MELLOM BY OG LAND.

Stalin viste dette i praksis for første gang. Kollektivbruk-bevegelsen mobiliserte de breie bondemassene og trakk dem med i den sosialistiske oppbygginga. Den reiv bort grunnlaget under den betydeligste utbytterklassen i landet, og avskaffa småproduksjonen på landsbygda – småproduksjonen som »avler kapitalisme, hver dag og hver time på dagen» (Lenin). Den ga det sovjetiske jordbruket en sosialistisk form.

De historiske erfaringene bekrefter at dette var en riktig politikk. Den samme utviklingsveien har folkets Kina og Albania gått. I Jugoslavia, der en ikke kollektiviserte jordbruket etter revolusjonen, oppsto det i løpet av få år igjen storbønder på landsbygda. Resultatet var arbeidsledighet og fattigdom blant bondemassene. De jugoslaviske bøndene ble i mange høve deklassert til tiggere. Tilsvarende ser vi i dag i landa der revisjonistene har kommet til makta, at *av-kollektivisering* har vært det første skrittet på vegen tilbake til kapitalismen. Som resultat av Krustsjov og hans etterfølgeres overlagte politikk for å undergrave kollektivbruka har i dag storbonden og privatkapitalismen gjenoppstått i Sovjetunionen.

Artikkelen er hentet fra Klassekampen nr. 3 1970

MOSKVAPROSESENE.

Mange progressive som er enige med oss i mange saker, har vanskelig for å forstå hvorfor vi forsvarer utrenskingene i Sovjetunionen i tretti-åra. Vi tror denne uenigheten grunner seg i at borgerskapet særlig grundig har forvrengt de faktiske forholda omkring dette spørsmålet. At de har gjort dette med overlegg, går blant annet fram av det påfallende faktum at det bildet det i dag holder opp om utrenskingene skiller seg avgjort fra det bildet som ble gitt av samtida, da f. eks. borgerskapets eget forbilde Churchill skrev om »skånselsløse, men kanskje ikke unødvendige militære og politiske utrenskinger i Sovjet-Russland».

Å slå fast de faktiske forholda omkring utrenskingene er forbundet med vansker, særlig hva kildematerialet angår. Denne artikkelen gjør derfor sjølsagt ikke krav på å behandle spørsmålet uttømmende. Vi vil likevel her legge fram noen fakta, som borgerskapet i dag har »glemt», og forsøke å vise at utrenskingene i all hovedsak var riktige og nødvendige.

Endelig vil vi peke på at utrenskingene var behefta med visse feil og mangler. Disse feila er av desto større betydning ettersom de i en viss forstand, dvs. på lang sikt styrka de byråkratiske elementene som var i ferd med å vokse fram, og som historisk har utgjort grobunnen for den moderne revisjonismen, som rår i Sovjetunionen nå.

For borgerlige historieskribenter er spørsmålet enkelt: Utrenskingene var Stalins personlige bedrift for å kvitte seg med rivaler og knekke all motstand som truet hans egen maktstilling.

Ikke desto mindre står dette i bemerkelsesverdig motsetning til den tålmodighet Stalin utviste i behandlingen av opposisjonen i 20-åra: Trotskistene og høyre-folka ble tilbakevist gjennom indre partidiskusjon, og ikke ved hjelp av noen slags tvangstiltak.

Hvorfor snudde så Stalin i 1934? For dem som opplever historie som store personers handlinger og bedrifter, kan dette bare forklares ved at Stalin fikk et slag i hodet, som utløste skjulte morderinstinkter hos ham.

Vi veit imidlertid at dette er uriktig. Det som inntraff i 1934 var ei overordentlig skjerping av klassekampen — fascismen sto på dette tidspunkt stadig mer truende fram i Europa og retta spydodden direkte mot det sosialistiske Sovjetunionen, og samtidig ble det klart at opposisjonen i Sovjet drev et regulært moldvarparbeid og

direkte konspirerte for å styrte Sovjetmakta.

At arbeiderklassen i slike tider er nødt til å ta i bruk terror mot folkets fiender er opplagt. Arbeiderklassen bygger sitt herredømme, proletarietets diktatur, på maktbruk, ja til og med terror, mot dem som forsøker å styrte det. Lenin sa det på følgende måte: »Vi skal si den bitre og ubestridelige sannhet: i alle land som gjennomgår ei enestående krise, sammenbrudd av alle gamle forbindelser, skjerping av klassekampen . . . kan en ikke klare seg uten terror, alle hyklere og frasetyggere til tross. Enten hvitegardistisk, borgerlig terror . . . eller rød, proletær terror. Noen mellomvei, noe »tredje« finnes det ikke og kan det ikke finnes.»

Opposisjonen var trengt over på defensiven som følge av de veldige framgangene for sosialismen under kollektiviseringen og den første femårs-planen. Samtidig hadde opposisjonen i en viss utstrekning fått vann på mølla av de feila som ble gjort under kollektiviseringen. Opposisjonen var også, som Stalin pekte på, desperate av framgangene som var oppnådd: »En må huske at jo mer håpløs stillinga blir for fienden, jo heller vil de gripe til det ytterste middel, som det eneste middel som står til rådighet for dem som er dømt til undergang i kampen mot Sovjetmakta.» Riktigheten av denne bedømmelsen kan avleses i Trotskijs publikasjoner, der han oppfordrer opposisjonen til å styrte Stalins regjering med vold.¹

For å klarlegge utrenskingenes karakter, må vi ta utgangspunkt i Moskvaprosessene i 1936, 1937 og 1938 mot Kamenjev, Sinovjev, Pjatakov, Bukharin, Radek Rykov, Jagoda og ytterligere et femtitall mer eller mindre framtreddende folk innafor staten og partiet. De sto anklaga for å ha stått bak mordet på Kirov, Gorki og andre av Stalins nærmeste menn, og for å ha konspirert med Trotskij og Hitler med sikte på å styrte Stalins regjering og erstatte den med sin egen. Til gjengjeld for støtte fra fremmede makter skulle opposisjonen bl. a. avstå visse navngitte deler av Sovjetisk territorium (bl. a. Ukraina).²

Prosessene var offentlige og ble fulgt av vestlige journalister og diplomater. Nesten alle de tiltalte tilsto det meste som ble lagt fram. De stenografiske rettsreferatene er offentliggjort.

Hva dreide så prosessene seg om? La oss ta del i vurderinga til en vestlig, ikke-kommunistisk observatør:

»Det som er heva over enhver tvil, er at fascistiske konspiratører på 1930-tallet gjorde alt hva de kunne for å splitte og svekke Sovjetunionen, noe de samtidig gjorde i andre samfunn som var utsett til å undertrykkes, sjøl om virksomheten mot Sovjetunionen ble nesten helt ignorert av de fleste samtidskommentarer. Deres våpenarsenal innbefatta her som andre steder mord, sabotasje, bestikkelser, utpressing, forræderi og opprør. Var ikke sammensvergelsen blitt avslørt og knust, ville Sovjetunionen ved begynnelsen av 1940-tallet ha lidd samme skjebne som Spania, Tsjekkoslovakia, Norge, Nederland, Belgia, Frankrike, Jugoslavia og Hellas.

Den nazistiske teknikken som forberedte seksten andre land for okkupasjon, var nettopp den teknikken som kom fram i de tiltalte tilståelser under Moskvaprosessene. Om ikke sammensvergelsen var blitt hensynsløst undertrykt, ville Hitler og Hirohito ha vunnet krigen, ikke bare mot Sovjetunionen, men også mot England og Amerika.» (F. L. Schuman: *Soviet Politics at Home and Abroad*, 1945).

Dette bildet av en veritabel trotskistisk konspirasjon bekreftes av de aller fleste utenlandske observatørene, både av dem som fulgte prosessene i 1934 mot Kamnjev og Sinovjev og av dem som fulgte de seinere prosessene. Den amerikanske ambassadøren, Joseph E. Davies, skriver i sin bok «Mission to Moscow», 1941, følgende:

»... etter daglig å ha observert vitnene, deres måte å vitne på, de ubevisste bekreftelsene som kom fram under prosessens forløp, sammenholdt med andre forhold som kunne vurderes juridisk (anser jeg) at tilstrekkelig mange forbrytelser ifølge sovjetisk lov... ble faststilt gjennom bevisførsel og uten rimelig tvil om berettigelsen av domsavsigelsene, som kjente dem skyldig i høyforræderi, og til å berettigede straffutmålinga som den sovjetiske straffeloven foreskriver.

De diplomatene som fulgte prosessene mest regelmessig, mente i allmennhet at anklagene var bevist, at det fantes en formidabel politisk opposisjon og et særlig alvorlig komplott, som ga diplomatene forklaringa på mange av de til nå uforklarlige hendingene i Sovjetunionen i de siste månedene.»

Joseph E. Davies rapporterte konfidensielt i 1937 at samtlige medlemmer av det diplomatiske korpset — med ett unntak — anså at rettsmøtene fullt ut klarla eksistensen av et «komplott» mot regjeringa.

Denne samstemmigheten blant de vestlige observatørene er desto mer bemerkelsesverdig ettersom trotskistenes internasjonale rolle ikke var kjent fullt ut på denne tida.

EN «INTERNASJONALE» AV AGENTER OG STREIKEBRYTERE

Etter at trotskismen var knust og sto uten enhver støtte blant massene i sosialismens land, Sovjetunionen, ble det viktigste angrepspunktet for den internasjonale trotskistiske bevegelsen kommunistenes *enhetsfronttaktikk* — dvs. kamp mot forsøket på å samle alle arbeiderklassens krefter for å stoppe fascismens frammarsj. Under dekke av «venstre»-fraser om «opportuniste» og «samarbeid med klassefienden» forsøkte trotskistene overalt i praksis å hindre kampen mot fascismen: bevisst eller ubevisst ble de *støttespillere* for fascismen i arbeiderbevegelsen

Nordiske land kan her tjene som eksempler: lederne for den norske seksjon av den «4. Internasjonale» i Norge, forhandlet seg under Håkon Meyers ledelse direkte inn i

NS etter okkupasjonen. I *Danmark* gikk trotskistene under hele krigen mot enhver form for motstand mot nazistene. I *Sverige* arbeidet de alt før krigen innfor det såkalte Elyg-partiet, som var pro-nazistisk fra 1937. Eksempelene fra andre europeiske og også asiatiske land viser det samme bildet.

I Spania saboterte trotskistene forsyningene til den republikanske armeen, i Kina forsøkte de å splitte folkefronten. I Albania slo de mot slutten av krigen sammen med de tyske okkupasjoningstroppene.⁴

Alt dette er kjensgjerninger, som borgerskapet nå mer eller mindre har »glemt». Like fullt er det historisk *bevislig* at trotskistene fungerte som et internasjonalt agentur for fascismen. Sjøl om dette ikke var allment kjent i tida oppunder krigen, må det ikke forbause noen at de spilte den samme rollen i Sovjetunionen sjøl.

I 1941 skrev ambassadør Davies: »Nå ser jeg plutselig bildet slik jeg skulle ha sett det på den tida. Da jeg undersøkte referatene fra sakene og også det jeg sjøl hadde skrevet på den tida, fra en ny vinkel, fant jeg praktisk talt alle tegn på tysk femte-kolonnevirkosomhet . . . Det fantes ingen femte-kolonninger i Russland i 1941 – de hadde skutt dem.» (Davies: *Mission to Moscow*, 1941.)

Borgerskapet pleier å operere med tall på mange millioner utrenska i Sovjetunionen i tretti-åra. Med dette vil de påstå at utrenskingene i stor utstrekning ramma folket. Den engelske kvasi-historikeren Robert Conquest regner således med en million henretta og tolv millioner døde i straffearbeidsleirene. Ved uten nærmere forklaring å plusse på sju millioner, som angivelig skal ha strøket med under kollektiviseringa, kommer han opp i et rundt tall på 20 millioner »som debetsiden i Stalins regnskap». Conquest hevder med andre ord at Stalin skulle ha tatt livet av omkring en femtedel av den voksne befolkninga i landet. Størrelsesordenen på Conquests overdrivelser går best fram når en sammenligner hans tall med befolkningsstatistikken: I tretten-årsperioden 1913–26, da kanskje 5 millioner strøk med i verdenskrig og borgerkrig, økte folkemengden med åtte millioner. I tretten-årsperioden 1939–52, da befolkningen minskta med 15 millioner eller mer under 2. verdenskrig, sto folkemengden stille. Men i den mellomliggende tretten-årsperioden, da det meste av de 20 millionene angivelig skal ha blitt tatt av dage, økte folkemengden med ikke mindre enn 24 millioner. Det betyr at takten i befolkningsøkninga for å holde tritt med Conquests regnskap må ha vært minst tre ganger så stor i denne perioden som i den foregående og den påfølgende perioden. Det gjør ikke saka bedre for Conquest når han antyder at hans tall antakelig må økes med enda ti millioner drepte.

Men det Conquest vil med sitt regnestykke er nettopp å stikke utrenskingenes klasseinnretting under bordet. Ettersom utrenskingene var et uttrykk for proletariatets diktatur, var en proletær stilling i virkeligheten den beste garantien mot represaliene. Derfor begynte også mange folk fra de øvre samfunnslaga på denne

tida å arbeide i fabrikkene, for på det viset å unngå Sovjetmaktas slag.

Hvor stort var så det virkelige omfanget av utrenskingene? Det er vanskelig å anslå noe nøyaktig tall. Vi vil her bare anføre vurderinga til NYT-korrespondenten Walther Duranty, som var i Sovjetunionen på den tida: »... jeg vil tro at en halv million ble sendt i forvisning... Tallene på dem som ble henretta er også nokså uvisse, men en av mine kolleger førte en fortegnelse over dødsdommer som ble offentliggjort i Moskva- og provinsavisene, som nådde to tusen på atten måneder. Vi regnet med at dette skulle være omkring en femtedel av det samla antallet. Oppriktig talt må jeg legge til at slett ingen liten del av de som var forvist, fikk lov til å vende tilbake og gjenoppta arbeidet etter at utrenskingene var avslutta...» (W. Duranty: *The Kremlin and the People.*)

Fram til 1934 hadde Sovjetmaktas represalier vært retta mot restene av de gamle utsugerklassene, det gamle byråkratiet og andre småborgerlige elementer som motsatte seg den sosialistiske oppbygginga.

Problemet med de utrenskingene som ble innleda etter mordet på Kirov i 1934, var at de ikke var avgrensa til disse elementene: De utgjorde bare grobunnen for et nytt byråkratisk skikt, en ny indre fiende, som var i ferd med å vokse fram innafør staten, partiet, industrien og hæren: »Til byråkrater av den kapitalistiske typen i vårt land bør regnes ikke bare de som kommer direkte fra de gamle klassene, fra det gamle apparatet. Forholda var sånn at t. o. m. de kommunister som ikke forsto å verne seg i en så komplisert samfunnsmessig situasjon kunne gli inn i byråkratismen.» (Program for SURK(b)) Dette nye skiktet, som hadde fått næring av feil som utvikla seg særlig i samband med industrialiseringa, utgjorde det *jordsmonnet* som ei femte-kolonnie kunne gro fram på.

Utrenskingene knuste femte-kolonnen. De rettet også direkte slag mot de byråkratiske elementene sjøl. Men fordi disse folka infiltrerte det apparatet som ble satt i verk mot dem, kunne de delvis komme seg unna Sovjetmaktas slag,⁸ delvis også sjøl rette slag mot ærlige og bra kommunister. Såleis kunne f. eks. Henrik Jagoda, som samarbeidet med den trotskistiske undergrunnen fram til 1937, da han ble avslørt, i kraft av sin stilling som sjef for sikkerhetspolitiet holde ei beskyttende hand over Kirovs mordere.

Storparten av ansvaret for de feila som ble gjort faller såleis på byråkratiet sjøl. Stalins innstilling til de vilkårlighetene som forekom går fram bl. a. av at han avsatte sin innenrikskommissær, Nikolai Jesjov, bare på grunn av byråkratisme under utrenskingene.

Men nettopp det forholdet at statsapparatet sjøl ble satt inn for å renske ut byråkratiske elementer i sine egne rekker, utgjorde den grunnleggende svakheten ved utrenskingene. De ga kortsiktige resultater, men på lengre sikt styrket de byråkratiet sjøl.

Hvorfor ble så denne feilen gjort? Først og fremst fordi de sovjetiske kommunistene ikke hadde noen historiske erfaringer å støtte seg på. Stalin og de russiske kommunistene klarte ikke å foreta ei *klassemessig* analyse av den nye byråkratismen. Stalin innså ikke at de klassefiendtlige elementene hadde grobunn i en ny byråkratklasse, og for et veldig grunnlag for revisjonisme og gjenoppliving av kapitalismen den nye klassen bar i seg.

Derfor var heller ikke Stalin i stand til å finne de riktige metodene i kampen: å mobilisere folket til massekamp mot det skiktet av byråkrater som kilte seg inn mellom folket og det revolusjonære hovedkvarteret.

Dette spørsmålet er historisk først blitt løst av Mao Tsetung og de kinesiske kommunistene. Ved å mobilisere de breie folkemassene i den store proletariske kulturrevolusjonen, har de kinesiske kommunistene dratt lærdom av de feil som ble gjort i Sovjetunionen under Stalin – de har gjort «en dårlig ting til en god ting».

NOTER:

- 1) Se Kahn og Sayers: *Den store sammensvergelsen*.
- 2) Samme sted.
- 3) Joseph E. Davies: *Mission to Moscow*.
- 4) Se Kahn og Sayers: *Den store sammensvergelsen*.

IKKE-ANGREPSPAKTEN SOVJET/TYSKLAND OG BORGERSKAPETS FORFALSKNINGER.

Ivan Maiski var Sovjetunionens ambassadør i England fra 1932 til 1943. I egenskap av denne stilling deltok han i tremaktsforhandlingene mellom England, Frankrike og Sovjetunionen i 1939 og han sto dermed midt oppe i det politiske spillet før den 2. verdenskrig. Han har skrevet boka »Hvem hjalp Hitler?» og han sier i forordet bl. a. følgende om bokas hensikt:

»Sovjetunionens uvenner i utlandet har spunnet en falsk legende om den sovjetiske regjeringens opptreden i tiden like foran Den annen verdenskrig, og har popularisert denne legenden i vide kretser. Innholdet i denne legenden er slik:

Det hevdes at Sovjetunionen våren og sommeren 1939 (fra mars til august) skal ha spilt et dobbeltspill: På den ene siden førte den åpne forhandlinger med England og Frankrike om å få i stand en tremaktpakt om gjensidig hjelp for å føre kamp mot Hitler-Tyskland, og på den andre siden, parallelt med dette, førte den hemmelige forhandlinger med Hitler-Tyskland bak ryggen på England og Frankrike for å komme fram til en avtale rettet mot »de vestlige demokratier». Videre påstås det at Sovjetunionen klynget seg til diverse uvesentlige bagateller og på kunstig vis trakk forhandlingene med England og Frankrike i langdrag, alt imens det avventet slutføringen på sine forhandlinger med Tyskland, slik at Sovjetunionen, da tiden for å underskrive tremaktpakten likevel inntrådte, plutselig forandret holdning, brøt med England og Frankrike og sluttet en overenskomst med Tyskland, — en overenskomst som (men om dette tales det vanligvis med vilje bare i tåkete vendinger) skulle være bortimot en militær-allianse rettet mot England og Frankrike. Våre fiender erklærer dessuten også at i og med at Sovjetunionen undertegnet overenskomsten med Tyskland, banet den veien for Hitlers angrep på Polen, og at det dermed hviler et ansvar på Sovjetunionen for at Den annen verdenskrig brøt ut.

Denne ondsinnede legenden som har sitt opphav i årene 1939–40, er i etterkrigsperioden systematisk blitt utviklet videre og supplert med en hel rekke detaljer, publisert i en rekke blomstrende avarter og popularisert vidt omkring av politikere, journalister og historikere i Vesten.

Men likevel er denne legenden et klassisk eksempel på borgerlig historieforfalskning, som spekulerer i de brede massenes manglende hukommelse og dårlige kjennskap til det som faktisk har funnet sted i forholdet mellom landene. Forfalskningen har i dette tilfelle en dobbelt karakter. For det første har vi å gjøre

med en grov forvrengning av hendingene våren og sommeren 1939. For det annet betraktes hendingene isolert, skilt fra den fortid som de har sitt opphav i – og det er jo nettopp en slik framstilling av hendingene som gjør det mulig å forstå og vurdere dem riktig. Og med henblikk på lettere å kunne »selge» – som amerikanerne sier – denne forfalskningen til den brede offentlighet, har utpønskerne stort sett unnlatt å beskrive inngående tremaktsforhandlingenes historie. De foretrekker heller å tale om dem »generelt», kort, summarisk – uten detaljer, og å late som om de tar utgangspunkt i noe »alminnelig kjent» som ikke krever noe bevis for påstanden om at Sovjetunionen hadde skylden for at forhandlingene brøt sammen.»¹

Etter Hitlers maktovertagelse i Tyskland i 1933, ble situasjonen faretruende for Sovjetsamveldet og de vestlige statene, og krigsfaren ble med ett overhengende. I en slik situasjon var det sjølsagt viktig at alle framskrittssvennlige land og folk sto sammen, skulder til skulder, mot den fascistiske krigstruselen.

Hvordan var så den engelske regjeringas politikk i denne situasjonen? La oss se på noen av dens handlinger.

1. I juni 1935 ble den engelsk-tyske flåteavtalen inngått. Avtalen gikk bl. a. ut på at Tyskland fikk lov til å holde en ubåt-flåte like stor som hele ubåt-flåten til det britiske imperiet. De halvoffisielle kommentarene til avtalen var at Tyskland – ikke Sovjet – skulle få kontrollen over Østersjøen. I stedet for kamp mot Hitler-regjeringa gikk England inn for samarbeid, et samarbeid retta mot Sovjet.

2. I Folkeforbundet ble det ikke vedtatt å gå til fulle sanksjoner av Italia etter overfallet på Etiopia. Grunnen var at England var mot fulle sanksjoner. Bl. a. ble det ikke sanksjoner på olje – en viktig krigsartikkel.

3. Utenriksminister Hoares fikk i samarbeid med den franske statsminister Laval utarbeidet en plan for å avblåse krigen i Etiopia ved å overdra kontrollen av halvdeien av landet til Mussolini. I England var reaksjonen så sterk mot dette forslaget at Hoares måtte gå av øyeblikkelig.

4. Etter Hitlers erobring av Østerrike sendte den britiske regjeringa ut en note hvor det bl. a. heter at den britiske regjering »ga sin fulle tilslutning til å avholde en internasjonal konferanse hvor det kunne ventes at alle europeiske makter vil delta», men går imot at det innkalles »en konferanse av bare enkelte europeiske makter, og som skulle ha til oppgave. . . organisere en koordinert aksjon mot aggresjonen.»²

I stedet for kamp mot aggresjonen, ville den britiske regjeringa ha ørkesløse samtaler med aggresorene!

5. Hele denne politikken til den engelske regjeringa endte med den skjendige München-avtalen, hvor den engelske regjeringa ofret Tsjekkoslovakia, for å skaffe Europa fred »i femti år» som det het. I virkeligheten fikk de satt i gang den annen verdenskrig, noe begivenhetene seinere viste.

Dette var situasjonen ved begynnelsen av året 1939.

Med Hitlers angrep på Tsjekkoslovakia hadde Englands politikk spilt fallitt. Dette sto klart for alle. Da det begynte å ryktes at det neste offer for Hitlers aggresjon ville bli Romania, måtte den engelske regjeringa foreta seg et eller annet.

Den engelske regjeringa henvendte seg derfor til Sovjetsamveldet og spurte hva Sovjet ville foreta seg i tilfelle Hitler angrep Romania.

Sovjetsamveldet svarte at den beste måten å bekjempe krigsfaren på var ved å innkalle til en konferanse øyeblikkelig hvor bl. a. England, Frankrike og Sovjet deltok. Slik tok de såkalte tremaktsforhandlingene til.

Men Chamberlain holdt fremdeles fast ved sin sovjet-fiendtlige politikk. Keith Feiling som har skrevet Chamberlains biografi anfører følgende sitat fra Chamberlain 26. mars 1939:

»Jeg må tilstå at jeg har den dypeste mistillit til Russland. Jeg har ikke noen som helst tro på dets evne til å føre en effektiv offensiv, selv om det måtte ønske det. Og jeg har mistillit til dets motiver, som forekommer meg å ha liten forbindelse med våre frihetsidealer og bare tar sikte på å sette alle opp imot hverandre.»³

Den 23. mars uttalte Chamberlain at han var mot maktblokker som sto mot hverandre i Europa.⁴

Det var ganske tydelig at England gikk inn for å sabotere tremaktsforhandlingene.

Den 7. april okkuperte Italia Albania. Dette førte til at England ga ensidige garantier til Romania og Hellas (det samme hadde de tidligere gjort overfor Polen), og de ba 14 dager seinere Sovjet gjøre det samme.

Lloyd George sa følgende i en samtale til Maiski om disse »garantiene»:

» — De vet jo at jeg aldri har vurdert Chamberlain særlig høyt, men det han gjør nå, slår alle rekorder i dumhet — . Her gir vi garantier til Hellas og Romania, men hva kan vi nå gjøre for dem dersom Hitler angriper dem? Nesten ingenting! Geografisk ligger disse to landene slik til at vi ikke kan nå fram til dem. Til og med forsyninger av våpen og ammunisjon kan bare skje over sovjetisk territorium. Nøkkelen til å redde disse landene ligger i Deres hender. Uten Russland kommer det ingenting ut av det. — Følgelig ville det først og fremst være nødvendig å inngå overenskomst med Moskva. Og hvordan går så Chamberlain fram? Uten noen avtale med Sovjetunionen og faktisk bak ryggen på den, deler han ut »garantier» i hytt og vær til land som ligger i Øst-Europa. For en makeløs galskap.»⁵

Opp mot denne politikken satte Sovjetunionen fram forslag om en pakt om gjensidig hjelp. Den gikk i hovedsak ut på følgende:

1. Det inngås en tremaktpakt om gjensidig hjelp mellom Sovjetunionen, England og Frankrike.
2. Det sluttes en militæravtale for å underbygge denne pakten.
3. Det ytes uavhengighetsgarantier til alle stater som grenser opp til Sovjetsam-

veldet, fra Østersjøen til Svartehavet.

Etter tre uker ga den britiske og den franske regjeringa sitt svar hvor de gjentok sitt tidligere forslag om ensidige »garantier».

I parlamentet sa Churchill følgende om disse spørsmålene:

» — Det er ingen tvil om at de forslagene som er satt fram av den sovjetiske regjeringa, tar sikte på å opprette en tremaktpakt mot aggresjon mellom England, Frankrike og Russland, en allianse som også kan utvides til å bli et gode for andre land, hvis og når disse godene ønskes. Alliansen har utelukkende til formål å sette seg imot videre aggresjonshandlinger og å verne ofrene for aggresjonen. Jeg kan ikke se hva som er galt i det. Man sier: Kan vi stole på den russiske regjeringa. Jeg antar at i Moskva sier de: Kan vi lite på Chamberlain? I slike spørsmål må en ikke la seg lede av følelser, men av en analyse av de interesser som er med i bildet. Personlig tror jeg at Russlands viktige og vitale interesser dikterer det til å samarbeide med Storbritannia og Frankrike for å hindre videre aggresjonshandlinger.»

»Uten Russlands hjelp,» sa Lloyd George, »vil det være umulig å oppfylle våre (dvs. engelske — red.) forpliktelser overfor Polen og Romania.«⁶

Da så endelig forhandlingene om en tremaktpakt kom i gang (etter ti uker med manøvrering i forbindelse med de ensidige »garantiene» fra Englands side) trakk England forhandlingen i langdrag. En av de mest yndete metoder var å vente lenge med å svare på de sovjetiske forslagene. Maiski førte en statistikk som viste at av 75 dager av forhandlingene hadde Sovjet brukt 16 dager på å utarbeide svar, mens England og Frankrike hadde brukt 59 dager.

Foruten tremaktpakten mellom England, Frankrike og Sovjet, gikk Sovjet inn for en militæravtale i forbindelse med denne. Dette gikk England imot. Chamberlain uttalte om pakten til sin luftfartsminister Wood: »Jeg har ennå ikke gitt opp håpet om at det skal lykkes meg å unngå å undertegne denne ulykksalige pakten.«⁷

På samme tid (juli 1939) førte England forhandlinger med nazi-Tyskland, bak ryggen på Sovjet.

Görings rådgiver, Wohltat, var i London og hadde samtaler med Horace Wilson, Chamberlains viktigste utenrikspolitiske rådgiver. Wilson erklærte at hans mål var en »bredest mulig engelsk-tysk overenskomst om alle viktige spørsmål».

Wohltat og Wilson drøftet videre en utvidelse av handels- og finansforbindelsene mellom de to land, bl. a. at det skulle ytes et engelsk lån på mellom 500 og 1000 millioner pund sterling til Tyskland.⁸

Dette var den engelske regjeringas politikk!

Da militærforhandlingene endelig kom i gang, sendte England av gårde en offiser som ikke hadde noen tilknytning til de operative britiske styrker på den tida. Sir Drax, som han het, klarte å bruke hele 5 dager på å reise til Leningrad, på et tidspunkt da verdensfreden var avhengig av timer.

For å vise sin gode vilje, sendte Sovjetunionen første rangs folk til forhandlingene. Folkekommissær for Sovjetunionens forsvar, marskalk Vorosjilov, ledet delegasjonen.

Da så endelig forhandlingene til slutt startet i Moskva, viste det seg at admiral Drax ikke hadde noen skriftlige fullmakter, og han foreslo derfor å flytte hele konferansen til London.

Til og med han burde vel skjönt at det ville være raskere å få sendt fullmakter til Moskva, framfor å flytte tre delegasjoner til London.

Alt dette og mere til gjorde at forhandlingene brøt sammen i august 1939. Det burde vel være unødvendig å si at hovedgrunnen til det var Englands reaksjonære politikk.

Hva nå? Sovjetregjeringa sto overfor spørsmålet om hvordan den skulle trygge sitt lands sikkerhet. Siden forhandlingene med England og Frankrike hadde brutt sammen sto det bare to muligheter tilbake for Sovjet – enten isolasjonisme eller en overenskomst med Tyskland. Tyskland sto og vaklet og var i tvil om hvilken vei de først skulle rette kanonene, og en overenskomst med Tyskland ville derfor bety at Sovjet for en tid fikk et pusterom. Det ble derfor etter en tid undertegnet en avtale om *ikke-angrep*, verken mer eller mindre, mellom Tyskland og Sovjet. Sovjetunionen var blitt tvunget til det, for å berge sin egen sikkerhet for en kort periode, og på den måten få bygget ut sin tungindustri og sitt forsvar.

Og det viste seg at nettopp dette gjorde at Sovjet seinere var i stand til å slå Hitler-Tyskland og dermed redde menneskeheten fra fascismens åk!

Som et slags etterord vil vi sitere Churchill som skriver i sine krigserindringer om tremaktsforhandlingene:

»Det kan ikke være tvil om, selv i lys av ettertiden, at Storbritannia og Frankrike skulle ha akseptert de russiske tilbudene . . . Men hr. Chamberlain og utenriksdepartementet ble narret av denne sfinxens gåte. Når begivenhetene beveger seg i en slik fart og i en så uhyre stor masse som på dette tidspunktet, er det klokt å ta ett steg av gangen. Alliansen mellom Storbritannia, Frankrike og Russland ville ha framkalt dyp uro i Tysklands hjerte og *ingen kan bevise at krig ikke kunne vært unngått selv den gang* (vår utheving – red.). Det neste skritt kunne ha blitt tatt med overlegen makt på de alliertes side. Deres diplomati ville ha gjenvunnet initiativet. Hitler kunne verken tillate seg å kaste seg ut i en krig på to fronter, som han selv så dypt hadde fordømt, eller å lide en fiasko. Det var en skam at han ikke ble brakt i denne ubehagelige stilling, som godt kunne ha kostet ham livet. Hvis f. eks. hr. Chamberlain da han mottok det russiske tilbudet hadde svart: »Ja, la oss tre slå oss sammen og knekke halsen på Hitler», eller brukt liknende ord av samme innhold, ville parlamentet ha godkjent det, Stalin ville ha forstått det og historien kunne ha tatt et annet løp. I stedet var det langvarig taushet, mens man forberedte halv tiltak og spissfindige kompromisser.»⁹

- 1) Ivan Maiski: »Hvem hjalp Hitler«, Ny Dag, 1965.
- 2) Se »Documents on British Foreign Policy« (1919–1939), Third Series, vol. I, London, 1949, s. 101. (heretter DBFP).
- 3) Keith Feiling: »The Life of Neville Chamberlain«, London 1946, s. 403.
- 4) DBFP, vol. 5, 1952, s. 392.
- 5) Ivan Maiski: »Hvem hjalp Hitler«, s. 100.
- 6) »Parliamentary Debates«, vol. 347, col. 1810–1960.
- 7) Ivan Maiski: »Hvem hjalp Hitler«, s. 140.
- 8) Samme sted, s. 144.
- 9) Winston Churchill: Second World War, 5th edition, vol I, London, 1955, s. 322.

AFTONBLADET, STALIN OG WARZAWA—OPPRØRET

I anledning av 25-årsjubileet for Warszawa-opprøret i august 1944 publiserte Aftonbladet en stort anlagt reportasje av Gunnar Mullern og Jerszy Adamczyk med tittelen: »Stalin nekta hjelp. Warszawa ble tilintetgjort.» (AB 31-8-1969). Av forfatterne kan i det minste ikke den førstnevnte frakjennes en viss, om enn problematisk sakkunnskap. Av alle det daværende Aftonbladets journalister med nazi-sympatier, var han den som like til det siste trodde på Adolf Hitler. Han var til og med sjøl med i Hitlertroppenes forsyningslinjer da de for fram i Øst-Europa med myrding, plyndring og brann. Det er helt i sin orden at det nåværende Aftonbladet lar Gunnar Mullern stå for avisas historieskriving om Hitler, Stalin og den andre verdenskrigen.

Spørsmålet om Warszawaopprøret i 1944 er et av de paradennummer som den anti-kommunistiske historieskrivinga fører fram når den vil vise hvor skurkaktig Stalin var. Det kommer den til å fortsette med en god stund til. Ettersom Stalin i tretti år var et symbol for sosialismen og et banner for arbeiderklassen, er borgerklassen og dens tilhengere tvunget til å framstille Stalin som en tyrann og folkemorder. Men av akkurat samme grunn er arbeiderklassen interessert i å få klarhet om den virkelige Stalin. For spørsmålet om Stalin er en del av spørsmålet om sosialismens, arbeiderklassens og den kommunistiske verdensbevegelsens erfaringer gjennom en hel historisk epoke. Vi har i tidligere nummer forsøkt å gi materiale til å belyse dette spørsmålet. Warszawaopprøret i 1944 er en del av det. I følge Aftonbladets historieskriving var Warszawaopprøret et komplott som Stalin satte i verk for å utrydde Warszawas befolkning. Følgende meninger i avisa gir et inntrykk av tendensen:

»Russerne sto 20 km. fra bygrensa. Stalin nekta å hjelpe Warszawas befolkning. Han kalte dem 'noen eventyrere'.. Flere tyske divisjoner, panser, tungt artilleri og fly måtte trekkes fra den russiske fronten til Warszawa. Stalin takket med å la Hitlers tropper fullføre bøddeoppdraget. . . Stalins politikk hadde vunnet en ny framgang. Den polske hjemmefronten, den alvorligste motstanderen av sovjetisering av Polen ble knust uten russiske tap. Dyktig hadde Stalin manipulert slik at tyskerne fikk gjennomføre bøddeoppdraget. Og den polske eksilregjeringa i London ble tilføyd et drepande prestisjetap. Prisen, en totalt ødelagt hovedstad og 200 000 døde sivile trengte han ikke bekymre seg om. Den måtte det polske folket betale.»»

Denne historieskrivinga bygger på enkelte riktige fakta blanda med konstruerte, forvanska kildetekster, anti-kommunistiske partsinnlegg og ei rekke frie fantasier. Som en smakebit på forvanskningen av kildetekster kan vi nevne påstanden om at Stalin skulle ha kalt Warszawas innbyggere »noen eventyrere». Aftenbladets historieskriver angir ikke noen kilde. Men uttrykket er sannsynligvis henta fra Stalins brev til Roosevelt og Churchill den 22/8-1944. Der står det imidlertid noe helt annet:

»Budskapet fra Dem og Mr. Churchill om Warszawa har nådd meg. Jeg vil gjerne legge fram noen synspunkter.

Før eller seinere kommer sannheten fram om den håndfull maktsyke forbrytere som satte i gang Warszawaopprøret. Disse elementene som utnyttet Warszawaboernes godtroenhet og utsatte praktisk talt ubevæpnede mennesker for de tyske kanonene, panservognene og flyene. Resultatet er en situasjon der hver dag brukes, ikke av polakkene til å befri Warszawa, men av hitleristene som med stor grusomhet utrydder sivilbefolkningen. Fra et militært synspunkt er situasjonen, som medfører at tyskernes oppmerksomhet uavbrutt er retta mot Warszawa, særlig ugunstig for den Røde armeen og for polakkene. Ikke desto mindre gjør de sovjetiske troppene, som i det siste er blitt tvunget til å møte fornyete tyske motangrep, alt de kan for å slå tilbake de hitlerske utfalene- og gå over til en ny omfattende offensiv i nærheten av Warszawa. Jeg kan forsikre dem om at den Røde armeen ikke kommer til å spare noen anstrengelser for å knuse tyskerne ved Warszawa og befri byen for de anti-nazistiske polakkene.» (Stalins Correspondence with Churchill, Attlee, Roosevelt and Truman 1941-45. London 1958, del II, s. 157)

Eventyrerne var altså ifølge Stalin ikke Warszawas innbyggere, men de ansvarlige politikerne, som ga signalet til opprøret. Aftenbladet forfalsker historia.

De virkelige omstendighetene omkring Warszawaopprøret er likevel i hovedtrekk fastslått av historievitenskapen. De finnes nå sammenfatta bl. a. i den franske historikeren Jaqueues de Launeys arbeid, *Major controversies of contemporary history* (Oxford 1965), s. 308-319. Bakgrunnen for opprøret var følgende: Etter det tyske angrepet mot Polen i 1939 og okkupasjonen fantes det ei polsk eksilregjering i London leda av sjefen for bondepartiet, Mikolajczyk. I Polen blei det i 1940 skapt en nasjonal polsk arme, Armija Krakowa, som sto under eksilregjeringa i London. Denne armeen kjempa både mot Hitlertroppene og den Røde armeen. Ved siden av Armija Krakowa fantes det i Polen en folkearme, Armija Ludowa, som blei skapt av det Polske Arbeiderparti, danna i 1942. Denne armeen kjempa mot de tyske okkupantene.

Den 31. desember 1943 blei det i Warszawa danna et underjordisk parlament, Krajowa Rada Nordowa. Av dette blei det den 21. juli 1944 danna en provisorisk

nasjonal polsk regjering, Polski Komit Wyswolenia Narodowego, som skulle komme til å overta regjeringsmakta i 1945. Det var den såkalte Lublinkomiteen. Av Stalins brev til Churchill den 8. august 1944 går det fram at Mikolajczykgruppa og Lublinkomiteen alt i begynnelsen av august forhandla om den kommende regjeringas utseende. Mikolajczykgruppa var blitt tilbudt fire plasser i regjeringa, inklusive statsministerposten for Mikolajczyk sjøl. Denne tok imidlertid ikke imot tilbudet. Mikolajczykgruppa i London ville nemlig etter krigen gjennomføre godseierne og kapitalistenes velde i landet. Dette satte Lublinkomiteen seg imot, og sto derfor i uforsonlig motsetning til eksilregjeringa i London.

Imens nærma den Røde armeen seg floden Weichsel med stormskritt, som var det siste store naturlige hindret for dens offensiv mot Berlin. Da ga eksilregjeringas representanter i Warszawa ordre om allmenn reisning. Den 1. august brøt opprøret ut. Det blei etter to måneders kamp slått ned av Hitlers tropper, som utrydda godt og vel 200 000 sivilpersoner og jevna byen med jorda. I følge Aftenbladets historieskrivere, som bare gjentar utsagn fra visse landflyktige polske politikere, skulle den Røde armeen ha kunnet hindre nederlaget. Men med vilje holdt russerne seg passive mens Hitlers tropper utrydda Warszawas befolkning. Er dette riktig?

Det blei etter to måneders kamp slått ned av Hitlers tropper, som utrydda godt og vel 200 000 sivilpersoner og jevna byen med jorda. I følge Aftenbladets historieskrivere, som bare gjentar utsagn fra visse landflyktige polske politikere, skulle den Røde armeen ha kunnet hindre nederlaget. Men med vilje holdt russerne seg passive mens Hitlers tropper utrydda Warszawas befolkning. Er det riktig?

Først må det fastslås hvem det var som ga ordre til opprør og om dette ble gjort i samforstand med den Røde armeen eller ikke. Det var Mikolajczyk, lederen av eksilregjeringa, som var nærmeste ansvarlige for opprøret. Han hadde den 26. juli sendt et telegram til eksilregjeringas representant i Warszawa, Jarkowski, med følgende ordlyd: »Ministerrådet har enstemmig beslutta å gi dere myndighet til å gi ordre om reisning på et tidspunkt som dere selv velger. Om mulig informer oss på forhånd.» Samtidig ga han seg iveri til Moskva for å forhandle med sovjetregjeringa.

To dager seinere hadde eksilregjeringa møte i London og ble informert om telegrammet. De var langt fra enige om Mikolajczyks tiltak. Den polske republikkens president, Raczkiewicz, la ned veto om at telegrammet ble sendt og ga general Sosniowski ordre om å vende tilbake til London med en gang. Men han kom først tilbake den 6. august.!

Også andre eksilpolakker som var fiendtlig innstilt til Sovjetunionen, var mot opprøret. General Anders skriver i sine memoarer:

»Den tyske armeen ble drevet tilbake langs hele østfronten. En del av divisjonene var utsletta, men stort sett viste den ingen tegn på demoralisering eller oppløsning. Det tyske tilbaketog ble gjennomført i god orden og i samla

enheter, som kjempa bittert mot en sovjetisk arme, som i antall var umåtelig overlegen. Det var ikke den slags retrett som lovet framgang for en reisning utelukkende gjennomført av underjordiske tropper uten støtte utenfra.»

General Anders overtalte Sosnikowski i siste stund til å gå imot beslutningen om opprør, og den sistnevnte sendte to telegram til general Bor-Koromowski, som hadde kommandoen over Armija Krakowa i Polen, den 28. og 29. juli. Han sendte også et telegram til stabsjefen Kopanski den 30. juli. I dette erklærte han at han var »absolutt mot en allmenn reisning». Ikke desto mindre ga Bor-Koromowski en slik ordre, til tross for at han bare hadde lager av matvarer og ammunisjon for sju dager. General Anders betegnet beslutninga som »ei ulykke» i et telegram til stabsjefen Kopanski den 3. august. Historikeren de Launey betegner det som »absolutt forhastet» og »utrolig ansvarslost».

Opprøret hadde altså praktisk talt ingen sjanser til å lykkes. Det er tilstrekkelig som forklaring på hvorfor det ble slått ned. Men i følge Mikolajczyk berodde nederlaget på at de russiske troppene etter ordre fra Stalin holdt seg passive. Han støtta seg i dette på ei melding som den sovjetiske radioen sendte den 29. juli i et av sine polske program: »Polakker, befrielsens øyeblikk nærmer seg. Til våpen. La hvert polsk hus bli en festning i kampen mot inntrengerne. Det er ikke et øyeblikk å miste.»

I følge Mikolajczyk og hans etterplaprerer var dette en oppfordring til allmenn reisning. Men faktisk finnes det ikke ei slik oppmoding i meldinga. I følge general Anders var lignende oppmodninger blitt sendt i tre år, og slike appeller retta under krigen også London-radioen til Frankrike lenge før Parisbefolkninga reiste seg den 6. juni 1944. Russerne visste dessuten ikke at eksilregjeringa forberedte et allment opprør på denne tida. »Hva russerne angår,» skriver de Launey, »var de til å begynne med overraska: det hadde ikke forekommet noen kontakt mellom Armija Krakowa og den Røde armeen tidligere.» I den grad russerne hadde mistanke om et allment opprør, hadde de forsøkt å fraråde noe slikt. Marskalk Rokosovskij, sovjetarmeens polskfødte leder, skal i følge eget utsagn telegrafisk ha meddelt general Bor-Koromowski at ethvert initiativ fra dennes side ville være forhasta, så lenge det ikke var mulig å konsentrere tilstrekkelige store troppe-enheter til å utkjempe et avgjørende slag. General Bor-Korowski har muntlig meddelt de Launey at han aldri fikk dette telegrammet.

Mot denne bakgrunnen er det ikke vanskelig å forstå hvorfor de russiske radiosendingene til Polen opphørte i og med at opprøret starta. Sovjetunionens politiske og militære ledelse kunne ikke midt under opprøret fraråde fortsatt strid, men heller ikke oppmuntre et foretak som var håpløst og ansvarslost. Stillheten gjorde ingen skade og var samtidig et vink om hvordan sovjetlederne så på foretaket. Denne tolkning bekreftes av Stalins budskap til Churchill den 16/8-1944:

»Etter samtale med herr Mikolajczyk instruerte jeg Den Røde Armeens kommando om å foreta intensive landsettinger av ammunisjon i Warszawa-området. En sambandsoffiser ble landsatt, men hovedkvarteret rapporterer at han ikke nådde sitt mål, men ble drept av tyskerne.

Når jeg nå har undersøkt Warszawa-affæren grundigere, er jeg kommet til den slutningen at aksjonen i Warszawa er et ansvarsløst og farefylt spill, som krever drøye tributter av befolkningen. Dette hadde ikke behovd å inntreffe dersom det sovjetiske hovedkvarteret hadde blitt informert om aksjonen i Warszawa på forhånd og polakkene hadde holdt kontakt med det.

Slik som stillinga er nå har det sovjetiske hovedkvarteret besluttet at det må ta avstand fra Warszawa-eventyret, ettersom det ikke kan ta på seg direkte eller indirekte ansvar for det.»

Det finnes altså ingenting som tyder på at Stalin har noe ansvar for utløsninga av opprøret i Warszawa. Det er en etterpå-konstruksjon av de virkelig ansvarlige blant de reaksjonære eksilpolakkene, først og framst Mikolajczyk sjøl. Men hvorfor ble det umulig for de sovjetiske troppene til tross for dette å støtte opprøret? I følge Aftenbladets historie-skrivere skulle den Røde armeen ha kunnet gripe inn hvis den bare hadde villet. Fakta tyder imidlertid på at den Røde armeen ville gi hjelp og i en viss grad også gjorde det, men at den ikke ga direkte militær hjelp fordi den *ikke kunne*.

Den Røde armeen hadde riktignok nådd fram til Weichsel. Men det hadde skjedd etter en nesten uavbrutt marsj på 50 mil. De mest framskutte troppene mangla ammunisjon, og forsyningslinjene var brutt. Hitler hadde på den andre sida gitt ordre til at Warszawa skulle forsvares for enhver pris. Tyskerne hadde fire panserdivisjoner til sitt formål og hadde overført Hermann Göhring-divisjonen fra Italia bare for å forsvare Warszawa. Den Røde armeen hadde bare et brohode på vestbredden av Weichsel sør for Sandomierg. Først den 10. september hadde marskalk Rokosovskij gjenopprettet forsyningslinjene, og han gikk da umiddelbart til angrep. Den 14. september nådde de sovjetiske troppene sjølve floden. Men hvor svake de russiske stillingene var går fram av at brohodet på vestbredden måtte oppgis den 23. september. Sovjetiske fly gjorde samtidig 2243 oppstigninger og landsatte våpen og ammunisjon mellom den 14. og 29. september. I følge general Bor var 12 landsettinger vellykte.

De Launaus framstilling støttes av den amerikanske historikeren D. Flemming, som på grunnlag av andre kilder har kommet fram til samme resultat.

»Tyskerne hadde også befesta brohodet Warszawa med flere festningsbelter, rundt Praga (forstad til Warszawa), deriblant mektige stål- og betongfestninger, brede minefelt og alle andre slags forsvarsordninger. Denne befesta halvsirkelen hadde en dybde på opp imot 80 km, og da russerne begynte å trenge inn i den, måtte de snart slå av på farten. Den 2. august ble det rapportert artilleriangrep mot Praga. Dagen etter ble det utkjempe en veldig strid om ei smal retnisse som strakte seg 25 km. langs elvas østre breidd. Den 8. august ble det rapportert «den hardeste tyske motstand på førtiseks dager» langs alle deler av linja. Den 11. ble den Røde Armeen omgruppert. Dens nordlige flanke hadde en utsatt stilling, og den 12. satte en russisk kolonne seg i bevegelse i retning Østprøysen. Den 14. ble det rapportert at en 140 km. lang

front var åpna nordøst for Warszawa. Disse bevegelsene tyder på innringningsoperasjoner snarere enn frontalangrep.

Den 18. august blei russerne kasta tilbake nordøst for Warszawa av et voldsomt tysk angrep. Den 25. blei russerne nær Krakow i sør tvunget tilbake 50 km. fra Weichsel. Tilbakeslag kom også i nord. Den 10. august hadde den Røde Armeen drevet gjennom en korridor til Østersjøen øst for Riga. Den blei avskåret den 12. og på nytt den 23. august. Den 8. september rapporterte kommunikeene at russerne i Warszawa-området gjør oppmuntrende framskritt i noe som beskrives som det bitreste og mest dyrekjøpte slag siden Stalingrad.

Disse telegrammene gjør det klart hva som hadde hendt. Ved slutten av et felttog med usammenlignbar lengde, traff russerne på det enorme forsvarsbeltet rundt Warszawa. De ble drevet tilbake, måtte stoppe opp og omgruppere seg, bygge jernbaner, skaffe fram lager og begynne på nytt. Det tok seks uker etter opprørets begynnelse, før de kjempa seg inn i Praga igjen.

At den Røde armeen ikke med vilje venta utafor Warszawa for å se på at (den polske) hjemmefronten ble tillintetgjort er helt klart påvist av tidas militære historie. Russerne led svært store tap, som de kunne ha unngått om de som avslutning på sitt lange felttog hadde kunnet marsjere inn i byen. De hadde all grunn til å gjøre det, fordi det ville ha vært en stor triumf og ha forkorta krigen betydelig.» (D. F. Flemming, *The Cold War and Its Origins. 1917-1960*. London 1961. Del I, s. 234)

Aftenbladets historieskriving om Stalin og Warszawa-opprøret er altså ikke noe annet enn en konstruksjon fra begynnelse til slutt. De virkelige ansvarlige for at Warszawa-opprøret mislyktes var de reaksjonære polske politikerne, som for enhver pris ville redde godseierne og kapitalistenes Polen og hindre en demokratisk fornyelse. Gjennom å satse alt på ett kort og forsøke å erobre Warszawa fra Hitler-fascistene, ville de skaffe seg prestisje og innflytelse over den nasjonale provisoriske regjering (Lublin-komiteen). Når de så mislyktes, måtte de for enhver pris prøve å velte ansvaret over på andre. Det ble den Røde armeen og Stalin, fordi de sjøl var anti-kommunister og fordi den Røde armeen og Stalin gjennom å befri Polen hadde oppnådd en autoritet som utgjorde et hinder for deres egne reaksjonære planer. Aftenbladet har forsøkt å utnytte den reaksjonære myten om Stalins ansvar for at opprøret mislyktes. Avisen tror at den dermed har retta et slag mot marxist-leninistene som mener at Stalin var en stor revolusjonær. Men den steinen herrerne løfter, har de mista på egne tær. Det ironiske i historia er at Stalin avslørte dem og de kilder de legger til grunn allerede i samband med Warszawa-opprøret. Løgnen har igjen vist seg å ha alt for korte bein. Sjøl når den springer i Aftenbladets spalter. Noe som etterhvert blir stadig vanligere, jo mer sosial-demokratiets reaksjonære politikk avsløres, arbeiderklassens kamp skyter fart og den marxist-leninistiske bevegelsen går framover.

Bo Gustafsson.

DISKONTINUITETEN STALIN–KRUSTSJOV

Sovjetunionen var den første sosialistiske stat, og Sovjetunionens Kommunistiske Parti ble grunnlagt av Lenin. Selv om revisjonistene har tilrevet seg ledelsen i partiet og staten i Sovjetunionen, vil jeg råde kameratene til å forbli faste i sin forvisning om at massene av sovjetfolket og partiets medlemmer og kadrer er gode, og at de vil revolusjon og at revisjonismens herredømme ikke vil vare lenge.

Mao Tsetung.

Et av argumentene til »ny-marxisten», trotskister og alle andre høyre og »venstre»grupperinger mot Stalin er at Krustsjovs politikk bare er en fortsettelse av Stalins. De mener at revisjonismen, byråkratismen og stats-kapitalismen, slik vi ser den i Sovjet i dag, oppsto og ble befestet i 20- eller 30-åra og at Krustsjovs politikk bare er en naturlig fortsettelse. En nærmere undersøkelse viser at dette er fundamentalt uriktig. Det er heller ikke bare snakk om »små og uvesentlige» forskjeller, men om en fundamental, kvalitativ forskjell.

Dette betyr ikke at det ikke fantes tendenser til byråkrati og revisjonisme under Stalin. Det var slike tendenser, men disse utgjorde ikke hovedsida i det sovjetiske samfunnet, og like viktig, de ble bekjempet og forsøkt utryddet under Stalin.

Hvor viktig Stalin og Sentralkomiteen mente dette spørsmålet var, kommer tydelig fram på den 19. partikongressen i 1951. Malenkovs rapport til kongressen om Sentralkomiteens arbeid tar nettopp opp spørsmålene om revisjonisme og byråkratisme, den peker på årsakene og anviser løsninger på disse spørsmåla.

Fra den 18. til den 19. partikongressen økte partiet sitt medlemstall med nærmere 4,5 millioner. Av disse ble 1,6 millioner medlemmer i løpet av 2. verdenskrig. Spesielt under krigen ble det ideologiske og organisatoriske arbeidet i partiet viet for lite oppmerksomhet. Dette førte til en senking av partiets kvalitet. Resultatet ble tendenser til »administrative metoder for ledelse, som resulterte i en byråkratisk stil i partiarbeidet og til å dempe aktiviteten og initiativet til partimassene». (Malenkov)¹

Hvilke feil var så de viktigste? For det første var kritikk og sjølkritikk - *spesielt kritikk nedenfra* – forsømt. Malenkov peker på at flere steder var kritikken blitt undertrykt, noe som gjorde at »massenes kontroll over aktiviteten i organisasjoner og institusjoner (ble) svake» og dette førte til »trekk av byråkrati og degenerasjon».

Malenkov peker videre på at lokale tillitsmenn setter delens foran statens allmenne interesser, at bedriftsledere som ikke oppfyller produksjonsplanene »overdriver det aktuelle overskuddet i rapporter». Hovedfeilen er imidlertid at utvelgelsen av personell ikke skjer på grunnlag av »politiske og forretningsmessige kvalifikasjoner», men på grunnlag av »slektsskap, vennskap og hjemstavnsbånd».

Malenkov anviser i rapporten løsningene på disse spørsmåla. Han peker på at partiet må gå videre med »å høyne det politiske nivået», »ikke streve etter antall» og »styrke båndene til massene». Kritikkk og sjølkritikk, spesielt kritikkk nedenfra, må få større omfang. Partiet må *hensynsløst* bekjempe byråkratisk utvelgelse av kadre, og sist, men ikke minst »må vi få enslutt på undervurderinga av viktigheten av ideologisk arbeid».

Stalins siste kamper var, som det framgår, nettopp en kamp mot revisjonisme og byråkratismen og metodene var å høyne massenes politiske nivå og få satt massene i gang med en kritikkkbevegelse mot byråkratene og ekspertene. Stalins siste ideologiske kamper var med andre ord nettopp retta mot Krustsjov og hans like.

Etter at Krustsjov-revisjonistene var kommet til makta og begynte å forandre politikken, sto de overfor problemet om hvorledes de skulle forsvare den nye politikken. Formann Mao peker på: »for å kunne styrte en politisk makt er det først og fremst alltid nødvendig å skape en folkeopinion, og utføre arbeid på det ideologiske området. Dette gjelder både for den revolusjonære klassen og den kontra-revolusjonære klassen». For Krustsjov blir det tvingende nødvendig å forfalske marxismen-leninismen og å degradere Stalin som marxistisk-leninistisk teoretiker.

Enhver marxist-leninist veit at en av Stalins store fortjenester er hans videreutvikling av den revolusjonære teorien. Blant Stalins viktigste bøker må nevnes »Spørsmål i leninismen», »SUKP(b)s historie», »Sosialismens økonomiske problemer i USSR», »Marxismen og språkvitenskapen» og »Lærebok i politisk økonomi» som ble skrevet under ledelse av Stalin.

Alle disse bøkene, som er et skattkammer for enhver marxist-leninist, blir angrepet og stoppa utgitt av Krustsjov. Utgivelsen av Stalins samla blir stoppa i 1955. På den 20. partikongressen i 1956 sier Mikojan bl. a.: »Dessverre har man under de seinere 15–20 åra hos oss sjelden, svært sjelden, tydd til de leninistiske ideers skattkiste for å forstå og klarlegge så vel foreteelser fra vårt lands indre liv, som fra den internasjonale situasjonen.» Og videre: »Hvis våre historikere ville begynne grundig å studere kjennsgjerninger og begivenheter fra vårt lands historie under sovjetperioden, ja også de begivenheter som er belyst i »SUKP(b)s historie», hvis de ville grave ordentlig i arkivene, i historiske dokumenter, og ikke bare i avisenes årganger, så ville de nå kunne belyse mange kjennsgjerninger og begivenheter som er lagt fram i »SUKP(b)s historie» bedre.» ²

Men det er sjølsagt ikke nok å angripe og stoppe utgivelsen av Stalins verker. Krustsjov må også få spredd sine egne revisjonistiske ideer. Til «erstatning» for «Spørsmål i leninismen» og «Lærebok i politisk økonomi» får Krustsjov skrevet «Marxismen-leninismens grunnlag», en tvers i gjennom revisjonistisk bok. Det blir skrevet en ny partihistorie. Lenins verker kommer ut med diverse «rettelser» osv osv.

Dette burde være eksempler nok. Krustsjov og Stalin er ideologisk som natt og dag. Stalins marxist-leninistiske verker blir erstatta med Krustsjovs nye revisjonistiske søppel.

På det økonomiske området kom de første framstøta fra Krustsjov på jordbrukssektoren. Dette spørsmålet ble nøye behandlet av Stalin i boka «Sosialismens økonomiske problemer i USSR». Det var derfor helt naturlig at angrepene på denne boka fra Krustsjovklikken ble særlig kraftige. På den 20. partikongressen sier Mikojan, en av Krustsjovs forbundsfeller, bl. a.: «...»en (kan) ikke unnlate å bemerke at også enkelte andre teser i «Sosialismens økonomiske problemer i USSR» ved en streng gjennomgåelse trenger at økonomer studerer den mer inngående og lar den bli gjenstand for kritisk revisjon...»³

Diskusjonen i forbindelse med jordbruket hadde først og fremst dreid seg om overføringa av traktorstasjonene til kollektivbruka. Stalin påviste at å overføre traktorstasjonene, som var allmenn folkeeiendom, til kollektivbruka ville være å skru historias hjul tilbake.

Noe av det første Krustsjov-revisjonistene foretar seg er nettopp å overføre traktorstasjonene til kollektivbrukene. Stalin skrev at en slik politikk «innebærer å ruinere dem (kollektivbrukene), å undergrave landbrukets mekanisering og å senke tempoet for kollektiv- bruksproduksjonen».

Nettopp dette har også skjedd. Sovjetledernes største økonomiske problemer ligger i dag på jordbruksområdet, naturlig nok. Det var her de først avvek fra Stalins proletære linje og hvor den kapitalistiske omdanninga er kommet lengst.

Som representanter for en ny klasse, byråkratkapitalistene, var det sjølsagt nødvendig å bedre forholdet til de kapitalistiske land, spesielt USA. Hele utenrikspolitikken ble derfor lagt om, «hjørnesteinen» i utenrikspolitikken ble «fredelig sameksistens». Mens Stalins politikk sto i motsetning til imperialismen, gikk Krustsjov inn for samarbeid. Mens Stalin støtta aktivt opp om folkenes kamp f. eks. i *Korea og Berlin*, skrev Krustsjov telegrammer til Kennedy hvor det bl. a. het at USA og USSR kommer til å bli i stand til å finne et grunnlag for fellesaksjoner og uttalelser til menneskehetens beste.»

I praksis førte denne politikken bl.a. til følgende: Det ble ikke gitt materiell støtte til FNL eller DRV. Krustsjov nekta under Algeriekrigen lenge å godkjenne den provisoriske revolusjonære regjeringa. Etter påtrykk fra *Kennedy* ble støtten til Pathet Lao stoppa.⁴

Et av kjernespoørsmåla i den marxistiske-leninistiske teorien er spørsmålet om overgangen til sosialismen. Marxist-leninister har alltid hevda at overgangen til sosialismen må skje på revolusjonært vis.

Krustsjov som representant for borgerskapet var sjølsagt interessert i å spre reformistiske og revisjonistiske ideer om dette spørsmålet. For å bedre forholdet til de kapitalistiske land var det også nødvendig å gi avkall på den sosialistiske revolusjon. Krustsjovs nye linje blir derfor at kommunistpartiene må «erobre et stabilt flertall i parlamentet og forvandle det fra å være et organ for det borgerlige demokratiet til å bli et redskap for den virkelige folkeviljen». Og videre: ... «anvende den parlamentariske vei for overgang til sosialismen.» Det samme synet kommer også klart til uttrykk i den nåværende autoriserte læreboka «Marxismen-leninismens grunnlag»(s.568)⁵

I det hele tatt blir det ikke nødvendig, ifølge Krustsjov, for kommunistpartiene å føre kamp mot monopolkapitalismen og imperialismen, for når «sovjetfolket kommer til å nyte kommunismens frukter, kommer hundretall millioner nye mennesker på jorden til å si: «Vi er for kommunismen». Til og med kapitalistene kommer til å «gå over til det kommunistiske partiet».⁶

Krustsjovs linje er hva Lenin hånlig kalte «parlamentarisk kretinisme». Den betyr å gi avkall på den sosialistiske revolusjonen og dermed knefall for kapitalismen og imperialismen.

Krustsjovs politikk førte til store forandringer i Øst-Europa etter direkte russisk inngripen.

Først forholdet til Jugoslavia. På den 20. partikongressen uttaler Krustsjov bl. a. om dette spørsmålet: «Jugoslavia-affæren» inneholdt ingen problemer som ikke kunne vært løst gjennom kameratslige partidrøftelser.»⁷ Seinere uttaler sentralkomiteen i SUKP at de anser Jugoslavia som et «sosialistisk land». Krustsjovs grunner til dette er helt åpenbare. Ved å framstille Jugoslavia som et sosialistisk land fikk han alibi for sjøl å følge den politiske linja som Jugoslavia sto for. Jugoslavias politiske linje var å fremme kapitalismen på det økonomiske område ved å tillate privat drift etter kapitalistisk mønster. I utenrikspolitikken betydde Jugoslavias linje samarbeid med USA-imperialismen. Bl. a. inngikk landet forsvarsavtaler med Tykia og Hellas, begge medlemmer av NATO og mengder av avtaler direkte med USA. P.g.a. dette fikk Stalin ekskludert Jugoslavia fra den kommunistiske internasjonale og han kjempet uttrettelig mot Titos revisjonisme. Krustsjov derimot kalte det «sosialistisk politikk». Krustsjov gikk så langt i dette spørsmålet at han ikke en gang greide å få med seg sine «egne» vassaller i Øst-Europa, og han måtte slå retrett etter press fra *Kina og Albania*.⁸

I resten av Øst-Europa skjedde de merkeligste ting.

I Polen ble tidligere generalsekretær Gomulka rehabilitert. Gomulka var tidligere

blitt ekskludert for sin motstand mot kollektiviseringa. Lederen for Polens arbeiderparti kom aldri tilbake fra Moskva etter den 20. partikongress! ⁹

I Tsjekkoslovakia fikk den avdøde presidenten Gottvald gjennomgå. Forsvarsminister Cepika ble utstøtt av Politbyrået. Hvem som sto for dette? Ingen ringere enn banditten Novotny, som var en så innbitt revisjonist at sjøl ikke russerne turde å gjeninnsette han etter invasjonen i Tsjekkoslovakia. ¹⁰

I Bulgaria blir Tsjervenhoff avsatt. I Ungarn Rakosi. Alt dette skjedde etter direkte press fra Moskva. ¹¹

I to av landa klarte imidlertid ikke Krustsjov å få skifta ut lederne og satt inn sine egne lakeier eller å få disse landa til å skifte politisk linje. Kina og Albania holdt fast ved den marxist-leninistiske linja og proletariats diktatur og ble sjølsagt en torn i øyet for Krustsjov. Ved bruk av spesielt økonomisk press prøvde Krustsjov å få disse landa til å føre en revisjonistisk politikk.

Lederen for Arbeidets Parti i Albania, Enver Hoxha, forteller bl. a. følgende historie. I 1960 skjedde det flere naturkatastrofer i Albania, jordskjelv, tørke som varte i 120 dager osv. Av den grunn var det for lite korn. De ba om å få kjøpe korn fra Sovjet, men det tok 45 dager før Sovjet i det hele tatt svarte på henvendelsen, til tross for at Albania på det tidspunkt de spurte bare hadde korn for 15 dager. Etter gjentatte purringer sendte Krustsjov til slutt 10 000 tonn, enda Albania hadde bedt om og trengte 50 000 tonn. Samtidig solgte Krustsjov korn til kapitalistiske land! ¹²

Opp mot dette setter Enver Hoxha Stalins proletariske internasjonalsisme. I 1945 var det albanske folket truet av sult p. g. a. krigen. Straks Stalin fikk høre om dette sendte han skip til Albania med det kornet de trengte, til tross for at kornet på den tida var hardt tiltrengt i Sovjet. Men nøden var større i Albania og som virkelig internasjonalsist hjalp Stalin derfor Albania uten betingelser. ¹³

Det samme var også tilfelle overfor Kina. Mens Stalin ga betingelsesløs hjelp, satte Krustsjov betingelser for sin »hjelp». Da kineserne ikke var villig til å stille sine militære styrker under russisk kommando, trakk han uten varsel all hjelp tilbake og annullerte ensidig alle avtaler.

Stalin og Krustsjov er som dag og natt. Politikken og personene som Stalin bekjempe blir satt i høysetet av Krustsjov. Den proletariske internasjonalsismen og gjensidig hjelp mellom sosialistiske stater blir til ensidig økonomisk press under Krustsjov.

Formann Mao sier: **»Så snart den politiske linja er fastlagt, blir kadrene den avgjørende faktor.»**

Etter at Krustsjov hadde fått vedtatt sin politiske linje, blir det sjølsagt nødvendig for ham at kadrene omsorgsfullt setter den nye revisjonistiske linja ut i praksis. Det er på denne bakgrunn en må se de utskiftningene – bedre: utrenskningene – som

Krustsjov fikk i gang.

Krustsjov begynte med å renske ut de medlemmene i Sentralkomiteen som sto på den marxist-leninistiske linja. Av de 133 medlemmer i Sentralkomiteen som ble valgt på den 20. kongressen var 58 nye (50 p. g. a. utskiftninger, 8 ved utvidelse av komiteen). Av de 122 kandidatene var 87 nye (76 ved utskiftninger og 11 ved utvidelse).¹⁴ Men dette var heller ikke nok. I 1961 renska Krustsjov ut 50 prosent av de medlemmene som ble valgt til Sentralkomiteen i 1956.

Så fortsatte man med de lokale partiorganisasjonene. Krustsjov uttalte på den 21. partikongressen: »...at det ennå fins tilstrekkelig med unge tillitsmenn blant våre ledende kadre, bl. a. som sekretærer for partistyrene i kretser og byer, distrikter, fylker og i sentralstyrene for unionsrepublikkenes kommunistiske partier».¹⁵ Dette førte til at mellom 40 og 45 prosent av de ovenfornevnte tillitsmenn ble utrenska og erstatta med Krustsjovs nye borgerskap, spesialister, ingeniører osv. I 1963 avsatte Krustsjov-klikken over halvparten av medlemmene i sentralkomiteene i unionsrepublikkene.¹⁶

På den 21. partikongressen går også Krustsjov til harde angrep på den såkalte »anti-partigrupp»: »Gjennomføringa av partiets politikk har møtt hardnakket motstand fra anti-partigruppa – Malenkov, Kaganovitsj, Molotov, Bulganin og Sjepilov som ved bruk av de laveste metoder for fraksjonell splittelseskamp forsøkte å ødelegge partiets enhet, forpurre gjennomføringa av vedtakene fra den 20. kongress...»¹⁷

Under dekke av »liberalisering» og »humanitet» ble det rett etter 20. kongress frigitt mange kontra-revolusjonære elementer. Sovjetunionens Revolusjonære Kommunistar (bolsjevikene) (SURK(b)), skriver om dette: »...rehabiliterte alle politiske fanger uten noen som helst rettergang, spilte på deres sårete følelser og ga dem stemmerett. Da dette ikke var tilstrekkelig, ga de nye allmenne amnesti og nå for banditter som atskillige ganger hadde terrorisert samfunnet».

At det ble gitt amnesti til politiske banditter av Krustsjov ble også bekrefta overfor en fransk fagforeningsdelegasjon som besøkte Sovjet i 1956.

Situasjonen fra Krustsjov til i dag har sjølsagt endra seg. Men en gransking av Bresjnev–Kosygin politikk viser at nettopp den er en fortsettelse av Krustsjovs politikk.

Dagens russiske politikk som går ut på å selge landet til kapitalismen, opprette profittsystemet i industri og landbruk, utbytte underutvikla land (Egypt og Mongolia, f. eks.), deres fullstendige utarting til *sosialimperialisme* er nettopp en naturlig fortsettelse av Krustsjovs politikk. Som Lenin sier det: »Oppportunismen vokser over i sosialimperialismen». Mens man mellom Krustsjov og Stalin finner en avgrunn, et fullstendig brudd i politikken, ser man mellom Krustsjovs opportuniste og revisjonisme og dagens russiske sosialimperialisme en klar sammenheng. Det er her vi finner løn tinuiteten i russisk politikk.

NOTER:

- 1) Alle sitatene fra Malenkov er tatt fra: »Report to the nineteenth party congress on the work of the Sentral Committee of the CPSU(B), FLPH», Moskva 1952.
- 2) Sitatene fra talene på den 20. partikongressen er hentet fra Sovjet-nytt nummer 23–27, 1956.
- 3) Samme sted.
- 4) Se Marxistisk Forum, nr. 5 1968, s. 52.
- 5) Ny Dag, Oslo.
- 6) Beretning fra SUKP's sentralkomite på partiets 20. kongress.
- 7) SUKP's program vedtatt på den 22. partikongressen.
- 8) Krustsjovs »hemmelige» tale på den 20. partikongressen.
- 9) Se Haakon Lie: »Hva er i vente?»
- 10) Se Novotnys tale på sentralkomitemøtene 28. og 29. mars 1956, og Rude Pravo, 12. april 1956.
- 11) Se Haakon Lie: »Hva er i vente?»
- 12) Se Enver Hoxha: »Speech delivered at the meeting of 81 communist and workers parties in Moscow on november 16th, 1960. (Tirana 1969).
- 13) Samme sted.
- 14) Se Haakon Lie: »Hva er i vente?»
- 15) Krustsjovs foredrag på den 21. kongress. Utgitt som bilag til Sovjet-nytt nr. 16, 1959.
- 16) Sifrene er henta fra KKP's niende kommentar til SUKP's åpne brev, 14/7 1964.
- 17) Se note 15. Samme stød.

SAMTALE MED HERZOG

1. *Spørsmål (Herzog)*. Mener De at de politiske og økonomiske forholdene i den demokratisk-kapitalistiske republikken Tyskland ligger sånn til rette at arbeiderklassen i mer eller mindre nær framtid kommer til å kjempe for makta?

Svar (Stalin). Det ville være vanskelig å besvare dette spørsmålet helt eksakt hvis det var tale om tidspunkter og ikke tendensen. Det er unødvendig å bevise at situasjonen nå skiller seg vesentlig fra situasjonen i 1923, både når det gjelder internasjonale og nasjonale forhold. Dette utelukker likevel ikke at situasjonen kan endre seg raskt til fordel for revolusjonen på grunn av mulige omfattende endringer i den utenrikske situasjon. Den internasjonale situasjonens ustabilitet garanterer for at denne antakelsen kan vise seg svært sannsynlig.

2. *Spørsmål*. Vil – på bakgrunn av den gitte økonomiske situasjon og det gitte forhold mellom kreftene – en mer langvarig forberedelsesperiode bli nødvendig for oss for å erobre flertallet av proletariatet (et krav Lenin stilte de kommunistiske partier i alle land som en overmåte viktig oppgave som måtte løses for erobringa av den politiske makta)?

Svar. Når det gjelder den økonomiske situasjonen så kan jeg bare dømme situasjonen ut fra den alminnelige opplysninger jeg sitter inne med. Jeg tror Dawes-planen¹ alt har gitt en del resultater, den har ført til en relativ stabilisering av situasjonen. Den amerikanske kapitalens inntrenging i den tyske industrien, stabilisering av valutaen, forbedringa av noen av de viktigste greiner av den tyske industrien – som langt fra betyr noen radikal sanering av den tyske økonomien, og endelig en viss forbedring i arbeiderklassens materielle stilling, alt dette har nødvendigvis ført til en styrking av borgerskapets posisjoner i Tyskland. Dette er så å si den «positive» sida ved Dawes-planen.

Men Dawes-planen har også negative sider, som uunngåelig må komme fram og i en viss periode tilintetgjøre de «positive» resultatene. Det er ikke tvil om at Dawes-planen betyr dobbelt press på det tyske proletariatet, fra både innenlandsk og utenlandsk kapital. Motsigelsene mellom utvidelsene av den tyske industrien og innsnevringa av denne industriens utenlandske markeder, forholdet mellom Ententens overdrevne krav og den tyske folkehusholdningas begrensede muligheter til å tilfredsstille disse krava – alt dette forverrer uunngåelig proletariatets, småbrukernes, funksjonærenes og de intellektuelles stilling og må nødvendigvis føre

til eksplosjon, til proletarietets direkte kamp for makta.

Men dette må ikke sees som den eneste betingelsen for den tyske revolusjon. For denne revolusjonens seier er det dessuten nødvendig at det kommunistiske parti representerer flertallet i arbeiderklassen og blir den avgjørende krafta i revolusjonen. Det er nødvendig at sosialdemokratiet blir avslørt og slått, at det blir redusert til et ubetydelig mindretall av arbeiderklassen. Ellers kan det ikke nytte å tenke på proletarietets diktatur. Om arbeiderne skal kunne seire, må de være besjelet med en vilje, og føres av et parti som har ubetinget tillit hos arbeiderklassens flertall. Har man to konkurrerende partier av samme styrke i arbeiderklassen, så er en varig seier umulig selv under ytre gunstige betingelser. Lenin var den første som i tida før oktoberrevolusjonen i særlig grad la vekt på dette som den mest nødvendige betingelsen for proletarietets seier.

Særlig gunstig for revolusjonen måtte en situasjon være, der en indre krise i Tyskland og en avgjørende vekst i kommunistpartiets krefter falt sammen med alvorlige forviklinger blant Tysklands ytre fiender.

Jeg tror at fraværet av denne siste omstendigheten ikke var det som spilte den minst negative rollen i den revolusjonære perioden i 1923.

3. Spørsmål. De sa at Tysklands Kommunistiske Parti må ha flertallet av arbeiderne med seg. Dette målet har man hittil vært lite oppmerksomme på. Hva mener De man skal gjøre for å forandre Tysklands Kommunistiske Parti til et slikt energisk parti med en stadig økende oppslutning?

Svar. Noen kamerater tror at å styrke partiet og bolsjevisere det betyr å kaste alle annerledes tenkende ut av partiet. Dette er sjølsagt ikke riktig. Man kan bare avsløre sosialdemokratiet og gjøre det til et ubetydelig mindretall i arbeiderklassen gjennom daglig kamp for arbeiderklassens behov. Når man skal nagle sosialdemokratiet til skampelen, skal det ikke skje på grunnlag av høgtflygende spørsmål, men på grunnlag av arbeiderklassens daglige kamp for å forbedre sin materielle og politiske stilling, og her må problemer som arbeidslønn, arbeidstid, boligforhold, forsikring, skatter, dyrtid osv. spille en svært viktig, for ikke å si den avgjørende, rollen. Oppgaven er å slå sosialdemokratene hver eneste dag på grunnlag av disse spørsmåla, ved at man avslører deres forræderi.

Men denne oppgaven kan ikke løses fullt ut hvis ikke problemene fra den daglige kampen blir bundet sammen med de grunnleggende spørsmålene om Tysklands internasjonale og indre stilling, og hvis hele dette daglige arbeidet ikke sees i sammenheng med partiets samlede arbeid med revolusjon, med proletarietets erobring av makta for øye. Men en sann politikk kan bare føres av et parti med lederkadrer som er erfarne nok til å utnytte sosialdemokratiets feilgrep til å styrte partiet, og som er godt nok teoretisk skolert, sånn at de ikke mister den revolusjonære utviklinga av syne på grunn av gode delresultater.

Dette er også hovedforklaringa på at spørsmålet om de ledende kadrer i de kommunistiske partier allment, og i det Tyske Kommunistiske Parti spesielt, er et av de vesentlige spørsmål for bolsjeviseringa.

For å gjennomføre bolsjeviseringa må i hvert fall visse hovedbetingelser oppfylles, for uten disse er bolsjeviseringa av de kommunistiske partiene i det hele tatt umulig.

1) Det er nødvendig at partiet ikke ser seg sjøl som et vedheng til den parlamentariske valgmekanismen, som sosialdemokratiet i virkeligheten gjør, og ikke som et uvesentlig vedheng til fagforeningene, noe som anarko-syndikalistene hevder, men som den høyeste form for proletariatets organisasjoner, fra fagforeningene til parlamentsgrupper.

2) Det er nødvendig at partiet og særlig dets ledende elementer fullt ut behersker marxismens revolusjonære teori i uløselig samband med den revolusjonære praksis.

3) Det er nødvendig at partiet ikke utarbeider paroler og direktiver på grunnlag av utenat lærte formler og historiske paralleller, men som resultat av en omhyggelig analyse av den revolusjonære bevegelsens konkrete betingelser, både de nasjonale og internasjonale, ettersom man utvilsomt må ta hensyn til revolusjonene i alle land.

4) Det er nødvendig at partiet etterprøver parolenes og direktivenes riktighet i massenes revolusjonære kamp.

5) Det er nødvendig, særlig hvis de sosialdemokratiske tradisjonene ikke er overvunnet ennå, at hele partiets arbeid blir omlagt til den nye revolusjonære stilen, sånn at hvert skritt og hver aksjon fra partiets side fører til massenes revolusjonering, til arbeiderklassens brede massers skoling og oppdragelse i revolusjonens ånd.

6) Det er nødvendig at partiet i arbeidet klarer å forbinde den høyeste prinsippfasthet (må ikke forveksles med sekterisme) med best mulig forbindelser og kontakt med massene (må ikke forveksles med halehengspolitik), for ellers er det umulig ikke bare å lære massene noe, men også å lære noe av dem, ikke bare å lede massene og heve dem opp på partiets nivå, men også å lytte til massenes stemme og merke de behovene som trenger seg fram hos dem.

7) Det er nødvendig at partiet i arbeidet klarer å forene en uforsonlig revolusjonær linje (må ikke forveksles med revolusjonær eventyrpolitikk) med størst mulig smidighet og manøvreringsdyktighet (må ikke forveksles med makelig tilpassing), for ellers er det umulig for partiet å beherske alle kamp- og organisasjonsformer, å forbinde proletariatets øyeblikkelige interesser med den proletariske revolusjonens fundamentale interesser og å forene den illegale og legale kampen i arbeidet.

8) Det er nødvendig at partiet ikke skjuler feila sine, at det ikke frykter kritikk, at det klarer å forbedre og oppdra kadrene sånn at de kvitter seg med egne feil.

9) Det er nødvendig at partiet klarer å sammensette den ledende hovedgruppa av

de beste elementer, de foregangsmenn i kampen som er så hengivne mot saka at de kan være sanne representanter for det revolusjonære proletariats bestrebelser, som er erfarne nok til å bli virkelig ledere i den proletariske revolusjon, og i stand til å bruke leninismens strategi og taktikk.

10) Det er nødvendig at partiet systematisk forbedrer partiorganisasjonenes sosiale sammensetning og rensker seg for oppløsende opportunistiske elementer, for å oppnå størst mulig helstøpethet.

11) Det er nødvendig at partiet utvikler en jernhard proletarisk disiplin som hviler på ideologisk sammensveising, klarhet i bevegelsens mål, enhet i de praktiske handlingene og et bevisst forhold til partiets oppgave fra de breie partimassenes side.

12) Det er nødvendig at partiet systematisk etterprøver utførelsen av egne beslutninger og direktiver, for ellers risikerer man at disse gjøres til tomme løfter som bare kan undergrave de breie proletariske massenes tillit til partiet.

Uten at disse og liknende betingelser oppfylles er bolsjeviseringa tomt snakk.

4. *Spørsmål.* De sa at ved siden av Dawes-planens negative sider er den andre betingelsen for Tysklands Kommunistiske Partis erobring av makta en situasjon der det sosialdemokratiske partiet står fullstendig avslørt i massenes øyne, og det bare finnes en virkelig kraft innafor arbeiderklassen. Før man kommer så langt er det, som kjensgjerningene viser, ennå et godt stykke igjen. Her viser manglene og svakhetene i partiets nåværende arbeid seg klart. Hvordan kan de fjernes? Hvordan ser De på resultatet av desembervalget 1924, da sosialdemokratiet – et fullstendig korrumpert og råttent parti – langt fra å tape noe, vant to millioner stemmer?

Svar. Her dreier seg seg ikke om mangler ved det tyske Kommunistiske Partis arbeid. Her dreier det seg først og fremst om at de amerikanske lånene og tilførselene av amerikansk kapital pluss stabilisering av valutaen, som til en viss grad har forbedret situasjonen, har skapt en illusjon om at det er mulig radikalt å endre de indre og ytre motsigelsene i samband med Tysklands stilling. Det er denne illusjonen som, lik den hvite hest i eventyret, bar det tyske sosialdemokratiet inn i den nåværende riksdagen. Wels brysker seg nå med sin valgseier. Men han forstår tydeligvis ikke at han godskrives seg en annens seier. Det var ikke det tyske sosialdemokratiet som seiret, men Morgan-gruppa.² Wels var og blir en av Morgans lakeier.

Josef Stalin

Fra Pravda nr. 27, 3/2 1925.

TERMINOLOGISKE DEFINISJONER OG UNDERSØKELSESOBJEKT

1. Den politiske strategiens og taktikkens virkningsgrenser, deres tillempingsområde. Dersom en erkjenner at proletariatets bevegelse har to sider, en objektiv og en subjektiv, innskrenker strategiens og taktikkens virkningsområde seg utvilsomt til den subjektive sida av bevegelsen. Den *objektive* sida utgjøres av de utviklingsprosesser som foregår utafor og omkring proletariatet uavhengig av dettes og dets partis vilje. Dette er prosesser som i siste omgang bestemmer hele samfunnsutviklinga. Den *subjektive* sida utgjøres av de prosesser som foregår innen proletariatet: gjen-speilinga av de objektive prosessene i proletariatets bevissthet, prosesser som påskynder eller bremser på gangen i de objektive prosessene, men som på ingen måte bestemmer dem.

2. *Marxismens teori*, som i første rekke studerer de objektive prosessene i deres utvikling og undergang, fastslår utviklingstendensen, påviser hvilken eller hvilke klasser som uunngåelig stiger til makta eller som uunngåelig går under, må gå under.

3. *Marxismens program*, som grunner seg på konklusjonene i teorien, fastsetter målsettinga for den oppadstigende klassens – i dette tilfelle proletariatets – bevegelse i løpet av en bestemt periode av kapitalismens utvikling eller hele den kapitalistiske perioden (minimumsprogram og maksimumsprogram).

4. *Strategien*, som veiledes av anvisningene i programmet og bygger på vurderinga av de kjempende kreftene, såvel de indre (nasjonale) som de internasjonale, fastsetter den *allmenne veg*, den *allmenne retning* proletariatets revolusjonære bevegelse bør rettes inn etter for at den i det styrkeforholdet som under dens oppkomst og utvikling til enhver tid finnes, skal kunne oppnå best mulig resultat. I samsvar med dette fastsetter strategien skjemaet for fordelinga av proletariatets og dets forbundsfellers krefter på den samfunnsmessige fronten (*allmenn dislokasjon*).

»Fastsettinga av skjemaet for kreftenes fordeling» må ikke forveksles med det egentlige (konkrete og praktiske) arbeidet med å fordele – plassere – kreftene, hva som hører inn under strategiens og taktikkens område i fellesskap. Dette betyr ikke at strategien innskrenker seg til å fastsette vegen og skjemaet for fordelinga av kampkreftene innen den proletariske leiren, tvert om innretter den kampen og foretar under hele omslagsperioden korrigeringer i den løpende taktikken, idet den utnytter de reserver som står til disposisjon og manøvrerer for å understøtte taktikken.

5. *Taktikken*, som lar seg veilede av strategiens anvisninger og av erfaringene fra den revolusjonære bevegelse i ens eget land som i nabolanda, som i hvert gitt øyeblikk tar hensyn til kreftenes tilstand såvel hos proletariatet som hos dets forbundsfeller (høgere eller lavere kulturnivå, høgere eller lavere grad av organisasjon og bevissthet, forekomsten av den ene eller den andre tradisjonen, forekomstene av de ene eller de andre bevegelsesformene, organisasjonsformene, *hoved- og støtteformer*), slik også i motstanderens leir – taktikken staker ut *de konkrete vegene* for å vinne de breie massene for det revolusjonære proletariatet og føre dem fram til kamp-posisjonene på den samfunnsmessige fronten (i samsvar med det skjemaet for kreftenes fordeling som ble fastsatt på grunnlag av den strategiske planen), de veger som sikrest forbereder framgangen for strategien. I samsvar med dette framfører eller endrer den partiets paroler eller direktiver.

6. *Strategien* endres på det tidspunkt da det inntreffer historiske omslag eller gjennombrudd, den omfatter perioden fra et omslag (gjennombrudd) til et annet. Derfor innretter den bevegelsen mot et bestemt mål, som innbefatter proletariatets interesser under hele denne perioden. Den streber etter å *vinne den krigen* mellom klassene som fyller hele denne perioden, og forblir derfor uendra under denne perioden. *Taktikken* derimot bestemmes ved flo- og fjæreskiftet under det gitte omslaget, den gitte strategiske perioden. Den bestemmes av vekselforholdet mellom de kjempende kreftene, av kampens (bevegelsens) former, av bevegelsens *tempo*, av arenaen for kampen i hvert gitt øyeblikk, i hvert gitt område. Og ettersom disse faktorene endres som følge av steds- og tidstilhøva under perioden fra et omslag til et annet, endres taktikken (eller kan endres) flere ganger i løpet av den strategiske perioden, ettersom den ikke omfatter hele krigen, men bare dens enkelte slag, som leder til at krigen vinnes eller tapes. Den strategiske perioden er mer langvarig enn den taktiske. Taktikken er underordna strategiens interesser. Allment forbereder de taktiske framskritt framgangen for strategien. Taktikkens oppgave består i å føre massene fram til de nye posisjonene på en slik måte at sluttresultatet av striden fører til at krigen vinnes, dvs. til en strategisk framgang. Men det forekommer tilfeller der en taktisk framgang undergraver eller utsetter framgangen for strategien. I slike tilfeller bør en avstå fra de taktiske framgangene.

Et eksempel. Vår agitasjon mot krigen blant arbeiderne og soldatene i begynnelsen av 1917 under Kerenskij-tida innebar uten tvil et taktisk minus, da massene dro våre talere ned fra talerstolen, prylte dem og i blant sleit dem i biter. Massene strømte ikke til partiet, men bort fra det. Men trass i at denne agitasjonen var taktisk mislykka, førte den oss likevel nærmere den store strategiske framgangen, fordi massene snart innså at vår agitasjon var riktig, hva som seinere påskynda, letta, deres overgang til partiets side.

Eller videre. Kominterns krav på skilsmisse fra reformistene eller sentristene for å

oppfylle de 21 vilkåra¹ innebærer uten tvil et visst taktisk minus, da det bevisst minker antallet »tilhengere» av Komintern og for ei tid svekker denne. Men samtidig fører det med seg ei stor strategisk vinning ettersom Komintern gjennom dette renses for upålitelige elementer, hva som uten tvil kommer til å styrke Komintern og øke dens indre samhold, dvs. øke dens styrke overhodet.

7. *Agitasjonsparolen og aksjonsparolen.* Å forveksle disse er utilsattelig og farlig. Parolen »all makt til sovjetene» var en *agitasjonsparole* i tida fra april til oktober 1917, i oktober ble den en *aksjonsparole* ettersom partiets sentralkomite beslutta å »erobre makta». Bagdatievs gruppe gjorde seg skyldig i ei forveksling av parolene ved sin aksjon i Petrograd i april.²

8. *Det (allmenne) direktivet* er en direkte appell til handling på ei *bestemt tid* og på *bestemt sted*, en appell som er bindende for partiet. Mens parolen »all makt til sovjetene» i april var en *propaganda*-parole, i juni en *agitasjons*-parole og i oktober (den 10. oktober) en *aksjonsparole*, ble den i slutten av oktober et uttrykkelig direktiv. Jeg snakker her om direktiver som gjelder for hele partiet. Ved sida av dette mener jeg det bør finnes lokale direktiver, som utvikler det allmenne direktivet.

9. Småborgerskapets vakling spesielt når de politiske krisene tilspisses (i Tyskland under Riksdagsvalget) i Russland under Kerenskys tid i april, i juni og august samt i Russland på tidspunktet for Kronstadt-opprøret i 1921.³) Denne vaklinga må studeres omsorgsfullt, utnyttes og aktes på, men som det for proletariatets sak ville være farlig og fordervelig og falle for. Man må ikke på grunn av denne vaklinga endre agitasjonsparolene, men man kan og må i blant endre eller framsette et eller annet direktiv eller kanskje også en (aksjons)-parole. Å endre taktikken »over natta» betyr nettopp å endre *direktivet* eller til og med *aksjonsparolen*, men på ingen måte agitasjonsparolen. (Jfr. innstillinga av demonstrasjonen den 9. juni 1917 – o. a.)

10. *Strategens og taktikerens kunst* består i skikkelig og i rett tid å endre agitasjonsparolen til en aksjonsparole, samt på samme måte i rett tid skikkelig utforme aksjonsparolen til bestemte og konkrete *direktiver*.

Josef Stalin

NOTER:

1) Det siktes her til de 21 vilkåra for inntaking i Den Kommunistiske Internasjonale, som blei fastsatt på KI's 2. kongress 6. august 1920.

2) Under den politiske massedemonstrasjonen i Petrograd den 20. og 21. april 1917 stilte denne gruppas medlemmer av Bolsjevikpartiets Petrogradkomite (Bagdatiev m. fl.) opp parolen om umiddelbart å styrte den provisoriske regjeringa. Dette sto i strid med direktivet fra Bolsjevikenes Sentralkomite om at demonstrasjonen skulle ha en fredelig karakter. Partiets sentralkomite fordømte disse »venstreeventyrernes» tiltak.

3) Spørsmålet gjelder det kontra-revolusjonære opprøret i Kronstad mars 1921, se SUKP(B)'s historie, Ny Dag, 1952.

INNHold:

Forord	s. 3
Til spørsmålet om Stalin	s. 5
Stalin — en stor revolusjonær	s. 18
Kollektiviseringa i Sovjetunionen	s. 22
Moskvaprosessene	s. 27
Ikke-angrepspakten Sovjet/Tyskland og borgerskapets forfalskninger	s. 33
Aftonbladet, Stalin og Warszawa-opprøret	s. 39
Diskontinuiteten Stalin—Krustsjov	s. 45
Samtale med Herzog	s. 52
Terminologiske definisjoner og undersøkelsesobjekt	s. 56

KJØP OGSÅ:

**JOSEF STALIN:
DEN DIALEKTISKE
OG HISTORISKE
MATERIALISME**

UTGITT AV SOSIALISTISK OPPLYSNINGSRÅD.

Bestilles gjennom Klassekampens distribusjon.

Boks 6159, Etterstad, Oslo 6.

PRIS KR. 4,-.